

Sytuacja społeczno-gospodarcza województw Nr 3/2019

Socio-economic situation of voivodships No. 3/2019

Sytuacja społeczno-gospodarcza województw Nr 3/2019

Socio-economic situation of voivodships No. 3/2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Przestrzennych i Środowiska
Statistics Poland, Spatial and Environmental Surveys Department

pod kierunkiem

supervised by

Joanny Hausman-Czerwińskiej

Zespół autorski

Editorial team

Małgorzata Brzostowska, Elżbieta Grobicka, Joanna Jelińska-Hrynkiewicz,
Michał Moskalewicz, Ilona Piórkowska, Joanna Poświata, Krystyna Przepióra

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Michał Moskalewicz, Małgorzata Brzostowska

ISSN 2657-7747

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS – prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Publikacja „Sytuacja społeczno-gospodarcza województw” (dotychczas „Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw”) jest kolejną edycją tego opracowania wydawanego z częstotliwością kwartalną od 1996 r. Zawiera szereg informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województw. Wszystkie prezentowane kategorie zostały przedstawione w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju w okresach kwartalnych lub narastająco.

Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej prezentacją graficzną w postaci zestawu map i wykresów oraz części tabelarycznej, w której zamieszczono dane statystyczne z zakresu ludności, rynku pracy, wynagrodzeń, emerytur i rent, cen, budownictwa mieszkaniowego, podmiotów gospodarki narodowej, produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, wyników finansowych przedsiębiorstw oraz rolnictwa. Opracowanie dostępne w Internecie zawiera część analityczną w formie PDF oraz tablice z danymi w formacie Excel. Szerszy zakres danych liczbowych oferuje Bank Danych Lokalnych bdl.stat.gov.pl.

Dyrektor Departamentu
Badań Przestrzennych i Środowiska

Dominika Rogalińska

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Warszawa, grudzień 2019

Preface

The publication "Socio-economic situation of voivodships" (till now "Information on socio-economic situation of voivodships") is the subsequent edition of this elaboration issued on a quarterly basis since 1996. The edition contains a vast range of information characterizing the socio-economic situation of voivodships. All categories have been presented in terms of dynamics and in relation to national aggregates quarterly and cumulatively.

The elaboration consists of analytical part enriched with maps and charts as well as tabular part containing statistical data on population, labour market, wages and salaries, retirement pay and pensions, prices, residential construction, entities of the national economy, sold production of industry and construction, financial results of enterprises as well as agriculture. The study available on the Internet contains an analytical part in PDF format and tables with data in Excel format. A wider range of numerical data is offered by the Local Data Bank bdl.stat.gov.pl.

Director of Spatial and Environmental
Surveys Department

Dominika Rogalińska

President
Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph. D.

Warsaw, December 2019

Spis treści

Contents

Przedmowa.....	3
Preface.....	4
Objaśnienia znaków umownych.....	6
Symbols	
Synteza.....	7
Executive summary	10
Ludność.....	13
Population	
Rynek pracy.....	16
Labour market	
Wynagrodzenia.....	27
Wages and salaries	
Emerytury i renty.....	30
Retirement and other pensions	
Ceny	33
Prices	
Budownictwo mieszkaniowe	38
Residential construction	
Przemysł i budownictwo	40
Industry and construction	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw	41
Financial results of enterprises	
Rolnictwo	44
Agriculture	
Uwagi ogólne	50
General notes	52

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbols	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych data not available or not reliable
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe not applicable
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated form
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Synteza

Rachunki narodowe w III kwartale 2019 r.

produkt krajowy brutto	+3,9% r/r
wartość dodana brutto	+3,9% r/r

Według wstępnego szacunku, w III kwartale 2019 r. produkt krajowy brutto (PKB) był wyższy realnie o 3,9% w porównaniu z III kwartałem ub. roku. Głównym czynnikiem wzrostu był nadal popyt krajowy (wpływ na tempo wzrostu gospodarczego +3,1 p. proc., wobec +4,4 p. proc. w II kwartale br.). Złożył się na to pozytywny wpływ spożycia ogółem (+3,0 p. proc.), z tego spożycia w sektorze gospodarstw domowych (+2,2 p. proc.) oraz spożycia publicznego (+0,8 p. proc.). Neutralny był wpływ akumulacji (+0,1 p. proc.), na skutek dodatniego wpływu popytu inwestycyjnego (+0,8 p. proc.), przy ujemnym wpływie zapasów (-0,7 p. proc.). W III kwartale br. zanotowano pozytywny wpływ eksportu netto na wzrost gospodarczy (+0,8 p. proc., wobec +0,2 p. proc. w II kwartale br.).

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w III kwartale 2019 r. była większa o 3,9% w porównaniu z analogicznym okresem 2018 r. (wobec wzrostu o 5,2% w przed rokiem). Wzrost szybszy niż przeciętnie w gospodarce wystąpił w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (9,2%), transporcie i gospodarce magazynowej (7,0%), handlu i naprawie pojazdów samochodowych (4,7%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; administrowaniu (4,1%). W przemyśle i budownictwie odnotowano wzrost odpowiednio o 3,4% i o 3,6%.

Rynek pracy w I–III kwartale 2019 r.

przeciętne zatrudnienie	
w sektorze przedsiębiorstw	+2,8% r/r
stopa bezrobocia rejestrowanego	5,1%

W okresie I–III kwartał 2019 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 2,8% większe niż przed rokiem (kiedy notowano zwiększenie o 3,7%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w podlaskim (o 5,1%), małopolskim (o 4,9%) i lubelskim (o 4,8%); najmniejszy – w warmińsko-mazurskim (o 1,5%), łódzkim (o 1,7%) oraz dolnośląskim i podkarpackim (po 1,8%).

W końcu września 2019 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 851,2 tys. osób bezrobotnych, tj. o 10,2% mniej niż przed rokiem. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano we wszystkich województwach, od 16,0% w śląskim do 5,1% w świętokrzyskim.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu września 2019 r. wyniosła 5,1%, tj. o 0,6 p. proc. mniej niż przed rokiem. W skali roku stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich województwach, w największym stopniu obniżyła się w warmińsko-mazurskim (o 1,3 p. proc.), kujawsko-pomorskim (o 1,0 p. proc.), w najmniejszym – w pomorskim, świętokrzyskim i wielkopolskim (po 0,4 p. proc.). Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w województwach: wielkopolskim (2,8%), śląskim (3,7%), małopolskim (4,1%), mazowieckim i pomorskim (po 4,4%); najwyższą w: warmińsko-mazurskim (8,6%), podkarpackim i świętokrzyskim (po 7,7%) i kujawsko-pomorskim (7,6%).

Według wstępnych wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) za III kwartał 2019 r. zmniejszyła się liczba bezrobotnych (o 19,6%), przy utrzymaniu się liczby pracujących na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego. Wskaźnik zatrudnienia zwiększył się o 0,3 p. proc. i wyniósł 54,9%. Według BAEL odnotowano spadek stopy bezrobocia (o 0,7 p. proc. do poziomu 3,1%). Poprawiła się w skali roku relacja liczby osób niepracujących do pracujących – na 1000 osób pracujących przypadały 822 osoby bezrobotne lub bierne zawodowo (przed rokiem 831).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie I–III kwartał 2019 r.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było o 6,8% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 7,2% przed rokiem). Wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, największy w kujawsko-pomorskim (o 9,2%), małopolskim (o 8,7%) i pomorskim (o 7,6%), a najmniejszy w mazowieckim i warmińsko-mazurskim (po 5,8%) oraz lubelskim (o 5,9%). Rozpiętość relacji do średniego wynagrodzenia w kraju pomiędzy województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym wynagrodzeniu brutto w sektorze przedsiębiorstw zmniejszyła się w skali roku o 0,3 p. proc. i wyniosła 38,6 p. proc.

Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto w okresie I–III kwartał 2019 r. z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych rolników indywidualnych

ubezpieczeń społecznych	+4,7% r/r
rolników indywidualnych	+5,1% r/r

Liczba emerytów i rencistów ogółem w skali roku zwiększyła się o 0,8%. Tempo wzrostu emerytur i rent brutto, zarówno z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, jak i rolników indywidualnych, było wyższe niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost odpowiednio o 4,2% i 2,3%).

Rolnictwo we wrześniu 2019 r.

We wrześniu 2019 r. średnie ceny żyta i pszenicy, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, były niższe w skupie a wyższe na targowiskach. Znacznie wyższe na obu rynkach były ceny ziemniaków. Poniżej poziomu sprzed roku kształtowały się ceny skupu żywca wołowego i mleka krowiego, natomiast wyższe były ceny żywca wieprzowego. Wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich według stanu w czerwcu 2019 r., wskazują na zmniejszenie w skali roku liczebności stada trzody chlewnej (o 8,8%) i zwiększenie stada bydła (o 2,5%). Spadek pogłowia trzody chlewnej wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 26,1% w małopolskim do 0,1% w pomorskim. Wzrost liczebności stada bydła obserwowano w 12 województwach, od 0,3% w warmińsko-mazurskim do 6,1% w mazowieckim. W pozostałych województwach wystąpił spadek stada bydła, w tym najgłębszy w podkarpackim (7,5%).

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w 2019 r.

w I–III kwartał	+2,1% r/r
w III kwartale	+2,8% r/r

W okresie I–III kwartał br. roku ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w większym stopniu niż przed rokiem. Dynamika cen przyspieszyła w III kwartale br. zwłaszcza w województwach małopolskim i warmińsko-mazurskim. Znacznie wzrosły ceny żywności i napojów bezalkoholowych, w tym najbardziej w województwach świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim. Obserwowano natomiast spadek cen w zakresie transportu.

Produkcja sprzedana przemysłu w okresie I–III kwartał 2019 r.

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była o 4,5% większa niż w okresie I–III kwartał 2018 r. (kiedy notowano wzrost o 5,9%). Zwiększenie produkcji przemysłowej odnotowano w 15 województwach – od 13,0% w podlaskim do 0,5% w łódzkim. W województwie lubuskim wystąpił spadek o 0,4%.

Produkcja budowlano-montażowa w okresie I–III kwartał 2019 r.

Produkcja budowlano-montażowa (w cenach stałych) zrealizowana w Polsce zwiększyła się o 5,3% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (wobec wzrostu o 19,8% przed rokiem).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w okresie I–III kwartał 2019 r.

wynik finansowy netto	+1,9% r/r
wskaźnik rentowności obrotu:	
brutto	4,9%
netto	4,0%

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były wyższe od uzyskanych w roku poprzednim. Wolniejsza dynamika przychodów ogółem niż kosztów ich uzyskania wpłynęła na osłabienie wskaźnika poziomu kosztów. Nieco pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zmniejszyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto, obniżył się wskaźnik rentowności sprzedaży brutto. Pogorszenie większości wskaźników odnotowano w przedsiębiorstwach województw śląskiego i dolnośląskiego, a poprawę – w przedsiębiorstwach województw lubelskiego i podkarpackiego. W ogólnej liczbie badanych podmiotów większy był zarówno udział przedsiębiorstw rentownych, jak i ich udział w przychodach ogółem.

Executive summary

National accounts in third quarter of 2019

gross domestic product	+3.9% y/y
gross value added	+3.9% y/y

By preliminary estimate, in third quarter of 2019, real gross domestic product (GDP) was higher by 3.9% in comparison to the third quarter of the previous year. The main factor of GDP growth was still a domestic demand (influenced on economic growth by +3.1 percentage points, against +4.4 percentage points in second quarter of 2019). It was due to the positive final consumption expenditure (+3.0 percentage points), including household consumption expenditure (+2.2 percentage points) and public consumption expenditure (+0.8 percentage points). There was a neutral influence of gross capital formation (+0.1 percentage point), mainly because of positive impact of the investment demand (+0.8 percentage points) with negative impact of changes of inventories (-0.7 percentage points). In third quarter of 2019, there was a positive influence of net export for the pace of economic growth (+0.8 percentage point in comparison to +0,2 percentage point in second quarter of 2019).

Gross value added in national economy in third quarter of 2019 was higher by 3.9% compared to the same period of 2018 (against an increase by 5,2% a year ago). An increase faster than average in the economy occurred in financial and insurance activities (by 9.2%), transportation and storage (by 7.0%), trade and repair of motor vehicles (by 4.7%), professional, scientific and technical activities; administration (by 4.1%). There was also an increase in industry and construction by 3.4% and by 3.6%.

Labour market in I–III quarter of 2019

average paid employment	
in business enterprise sector	+2.8% y/y
registered unemployment rate	5.1%

In I–III quarter of 2019 average paid employment in non-financial corporations sector was by 2.8% higher than a year before (when an increase was noted by 3.7%). Increase was recorded in all voivodships, the highest in Podlaskie (by 5.1%), Małopolskie (by 4.9%) and Lubelskie (by 4.8%); the lowest in Warmińsko-Mazurskie (by 1.5%), Łódzkie (by 1.7%) and also Dolnośląskie and Podkarpackie (both by 1.8%).

At the end of September 2019 in labour offices 851.2 thousand unemployed persons were registered, i.e. by 10.2% less than a year before. Decrease of the number of unemployed persons was noted in all voivodships, from 16.0% in Śląskie to 5.1% in Świętokrzyskie.

Registered unemployment rate at the end of September 2019 was 5.1%, i.e. by 0.6 percentage point less than a year before. Over the year, the unemployment rate decreased in all voivodships, it fell to the greatest extent in Warmińsko-Mazurskie (by 1.3 percentage points), Kujawsko-Pomorskie (by 1.0 percentage point), in the smallest - in Pomorskie, Świętokrzyskie and Wielkopolskie (by 0.4 percentage point each). The lowest unemployment rate was noted in: Wielkopolskie (2.8%), Śląskie (3.7%), Małopolskie (4.1%), Mazowieckie and Pomorskie (both by 4.4%); the highest – in Warmińsko-Mazurskie (8.6%), Podkarpackie and

Świętokrzyskie (both by 7.7%) and Kujawsko-Pomorskie (7.6%). According to the preliminary estimates of The Labour Force Survey (LFS) for the third quarter of 2019 there was a decrease in number of unemployed persons (by 19.6%) while the number of employed persons remained at a similar level to the previous year. The employment rate increased by 0.3 percentage point and amounted to 54,9%. According to the LFS there was a decrease of the unemployment rate (by 0.7 percentage point up to level of 3.1%). The relation between the number of persons not working to employed persons improved – per 1000 working persons were 822 unemployed or economically inactive persons (831 last year).

Average monthly wages and salaries in business enterprise sector in I–III quarter of 2019

Average monthly gross wages and salaries in the business enterprise sector was higher by 6.8% than in the corresponding period of the previous year (against an increase by 7.2% a year before). The increases of wages and salaries was recorded in all voivodships; the highest in Kujawsko-Pomorskie (by 9.2%), Małopolskie (by 8.7%) and Pomorskie (by 7.6%), the lowest – in Mazowieckie and Warmińsko-Mazurskie (by 5.8% each) and Lubelskie (by 5.9%). The range of relation to the average wage in the country between voivodships with the highest and lowest average gross wages and salaries in the enterprise sector decreased by 0.3 percentage point per year and amounted 38.6 percentage points

Average monthly gross retirement and other pensions in I-III quarter of 2019 from non-agricultural social security system

social security system	+4.7% y/y
individual farmers	+5.1% y/y

The number of retirees and pensioners in general per year increased by 0.8%. The growth rate of gross retirement and other pensions both from non-agricultural social security system and individual farmers was higher than a year ago (when the increase was recorded accordingly by 4.2% and 2.3%).

Agriculture in September 2019

In September of 2019, average prices of rye and wheat – in comparison to the same period last year – were lower in procurement and higher in marketplaces. Potato prices were much higher on both of those markets. The procurement prices of cattle for slaughter and cows' milk were at lower level than in 2018 while prices of pigs for slaughter were higher. The results of a representative livestock population survey in June 2019 indicate a yearly decrease in the number of pigs (by 8.8%) and an increase in the cattle herd (by 2.5%). Decrease in the livestock of pigs population occurred in all voivodships, ranging from 26.1% in Małopolskie to 0.1% in Pomorskie. An increase in the number of cattle herds was observed in 12 voivodships, from 0.3% in Warmińsko-Mazurskie to 6.1% in Mazowieckie. In other voivodships there was a decrease in the herd of cattle, including the deepest in Podkarpackie (7.5%).

Prices of consumer goods and services in 2019

in I-III quarter	+2.1 y/y
in third quarter	+2.8 y/y

In the period of I-III quarter of 2019 the prices of consumer goods and services increased more than a year ago. Price indices accelerated in the third quarter of this year, especially in the voivodships of Małopolskie and Warmińsko-Mazurskie. Prices of food and non-alcoholic beverages increased significantly, including the most in the Świętokrzyskie and Warmińsko-Mazurskie. However, a decrease in transport prices was observed.

Sold production of industry in I-III quarter of 2019

Sold production of industry (in constant prices) was by 4.5% higher than in the period of I-III quarter 2018 (when an increase was noted by 5.9%). Increase production of industry was observed in 15 voivodships – from 13.0% in Podlaskie to 0.5% in Łódzkie. In Lubuskie voivodship there was a decrease by 0.4%

Construction and assembly production in I-III quarter of 2019

Construction and assembly production (in constant prices) in Poland increased by 5.3% in comparison to the same period of last year (against an increase by 19.8% last year).

Financial results of non-financial enterprises in I-III quarter of 2019

net financial result	+1.9% y/y
turnover profitability rate:	
gross	4.9%
net	4.0%

Financial results gained by surveyed non-financial enterprises were higher than those achieved in last year. The slower indices of revenues from total activity than costs of revenues acquisition, made cost level indicator decreased. Basic economic and financial indicators deteriorated slightly. Profitability rates of gross and net turnover decreased as well as profitability rates of gross sales. Decrease of most indicators was observed in enterprises of Śląskie and Dolnośląskie. Improvement noted in enterprises of Lubelskie and Podkarpackie. In total number of surveyed entities the share of profitable enterprises increased, the same as their share in revenues from total activity.

Ludność Population

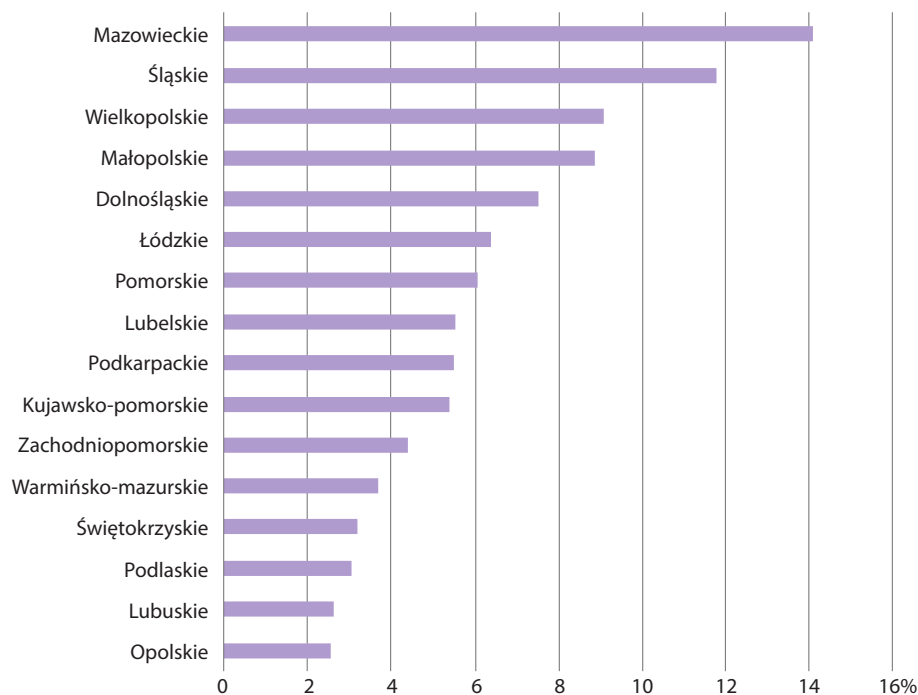
Ludność Polski w końcu czerwca 2019 r. liczyła **38386,5 tys.** osób, tj. o 26,7 tys. osób mniej niż w analogicznym okresie roku 2018. Różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a zgonów wyniosła minus 27,0 tys. osób w porównaniu do minus 21,7 tys. osób w pierwszym półroczu 2018 r.

Zmniejszenie liczby ludności odnotowano w 12 województwach, w tym w najwyższym stopniu – w śląskim (o 16,0 tys.) oraz łódzkim (o 10,4 tys.). Liczba ludności wzrosła natomiast w województwach: mazowieckim (o 19,6 tys.), pomorskim (o 9,6 tys.), małopolskim (o 9,2 tys.) i wielkopolskim (o 4,9 tys.).

Udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności kraju w końcu czerwca 2019 r. utrzymał się na poziomie sprzed roku i wyniósł 60,1%. Wyższy niż przeciętnie wskaźnik urbanizacji notowano w 8 województwach, w tym najwyższy w śląskim – 76,7% (spadek o 0,1 p. proc. w skali roku). Najniższy udział ludności miejskiej dotyczył województwa podkarpackiego – 41,4% (wzrost o 0,3 p. proc.).

Wykres 1.
Chart 1.

Udział liczby mieszkańców województw w ogólnej liczbie ludności w I półroczu 2019 r.
Share of the population of voivodships in the total population of Poland in the first half of 2019

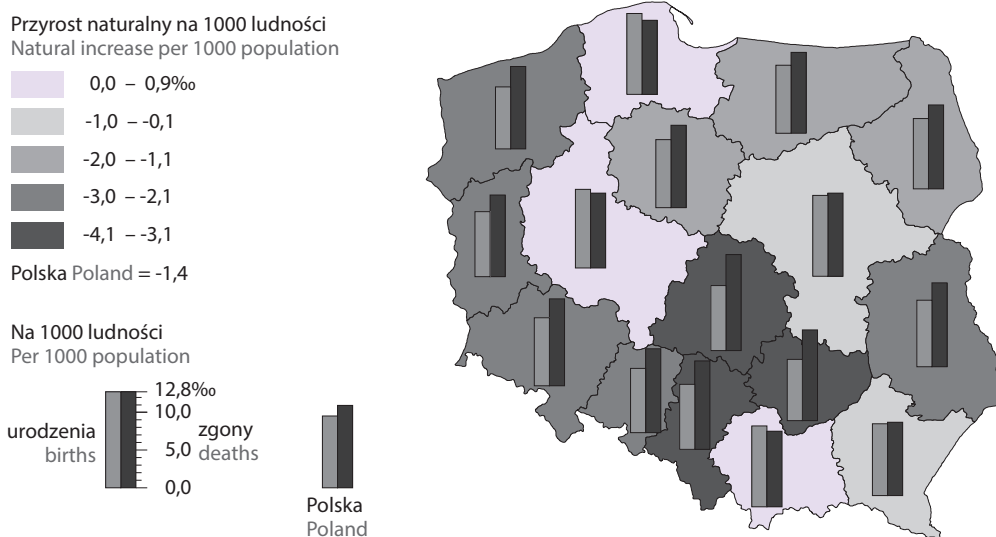
Od stycznia do końca czerwca 2019 r. zarejestrowano 182,3 tys. **urodzeń żywych**, tj. o 11,1 tys. mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Współczynnik urodzeń obniżył się o 0,6 pkt do poziomu 9,5‰. Spadek wskaźnika wystąpił we wszystkich województwach z wyjątkiem opolskiego, w którym utrzymał się na niezmiennym poziomie. Najniższą wartość wskaźnika zanotowano w województwach świętokrzyskim (8,1‰) i zachodniopomorskim (8,2‰). Wyższą od średniej w kraju liczbę urodzeń na 1000 ludności notowano w województwach: małopolskim, mazowieckim i pomorskim (po 10,7‰) oraz wielkopolskim (10,4‰). W podkarpackim współczynnik urodzeń osiągnął wartość równą średniej dla kraju.

W pierwszym półroczu 2019 r. **zmarło** 209,3 tys. osób, tj. o 5,8 tys. osób mniej niż w analogicznym okresie roku 2018. Liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności zmniejszyła się o 0,3 pkt do poziomu 10,9‰. Wartość współczynnika zgonów spadła w 14 województwach – najbardziej w łódzkim, podlaskim i wielkopolskim po 0,6 pkt i wyniosła odpowiednio: 12,7‰, 11,1‰ oraz 9,9‰. Wzrost wystąpił w województwie podkarpackim o 0,3 pkt do poziomu 9,7‰. W małopolskim utrzymał się na poziomie zbliżonym do analogicznego okresu roku 2018. Wyższą niż średnia dla kraju wartość współczynnika zgonów odnotowano w 8 województwach, w tym najwyższą w łódzkim (12,7‰) i świętokrzyskim (12,0‰). Najniższą liczbą zgonów na 1000 mieszkańców charakteryzowały się województwa: podkarpackie (9,7‰), pomorskie (9,8‰) i wielkopolskie (9,9‰).

W pierwszym półroczu 2019 r. zmarło 694 dzieci w wieku poniżej 1 roku życia. **Liczba zgonów niemowląt** w przeliczeniu na 1000 urodzeń żywych wyniosła 3,8‰, co oznacza spadek o 0,3 pkt w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku. W 9 województwach zanotowano niższą wartość wskaźnika niż przeciętnie w kraju, w tym najniższą – w pomorskim (3,0‰), małopolskim (3,1‰) i lubuskim (3,2‰). Najwyższym poziomem wskaźnika zgonów niemowląt charakteryzowały się województwa: lubelskie (5,5‰), warmińsko-mazurskie (5,0‰) i kujawsko-pomorskie (4,7‰).

Współczynnik **przyrostu naturalnego** osiągnął wartość minus 1,4‰ (minus 1,1‰ w analogicznym okresie ub. roku.). Najniższym przyrostem naturalnym na 1000 ludności cechowały się województwa łódzkie (minus 4,1‰) i świętokrzyskie (minus 3,9‰). Dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności odnotowano w pomorskim (0,9‰), małopolskim (0,7‰) oraz wielkopolskim (0,5‰).

Mapa 1. Ruch naturalny ludności w I półroczu 2019 r.
Map 1. Vital statistics of population in first half of 2019

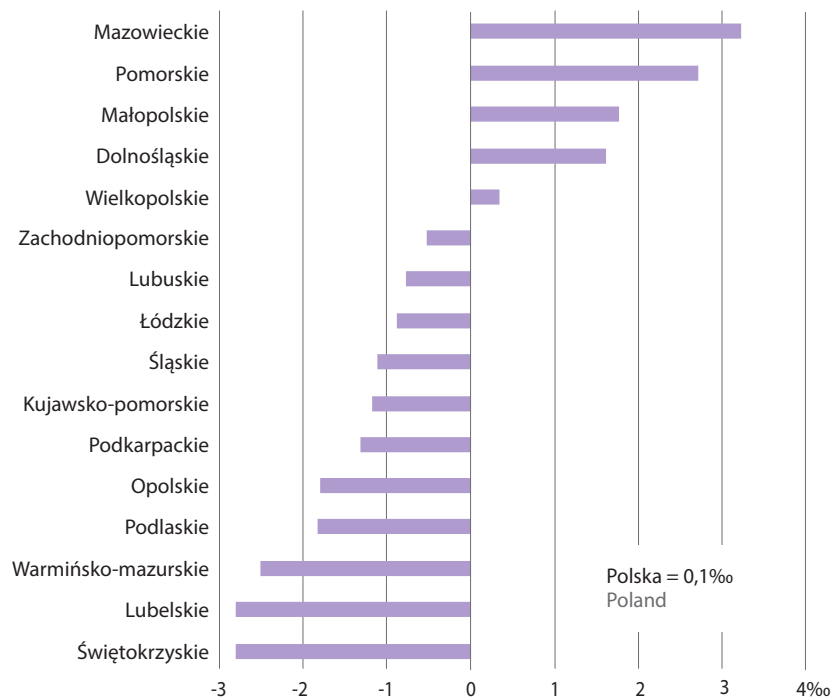

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności w pierwszym półroczu 2019 r. wyniosło 0,1‰, podobnie jak w tym samym okresie 2018 r. Dodatnie saldo migracji notowano w województwach: mazowieckim (3,2‰), pomorskim (2,7‰), małopolskim (1,8‰), dolnośląskim (1,6‰) i wielkopolskim (0,3‰). W pozostałych województwach wskaźnik był ujemny i kształtował się w granicach od minus 2,8‰ w lubelskim i świętokrzyskim do minus 0,5‰ w zachodniopomorskim.

W pierwszych dwóch kwartałach 2019 r. zawarto 66,1 tys. **małżeństw** (spadek o 4,7 tys. w porównaniu z pierwszym półroczem 2018 r.). Współczynnik małżeństw obniżył się i wyniósł 3,4‰ (od 3,0‰ w opolskim do 3,8‰ w małopolskim).

Od stycznia do końca czerwca 2019 r. **rozwiódło się** 33,9 tys. par małżeńskich, tj. o 0,1 tys. więcej niż analogicznym okresie roku poprzedniego. Współczynnik rozwodów utrzymał się na poziomie 1,8‰. Wyższą wartością wskaźnika niż średnia dla kraju charakteryzowały się województwa: dolnośląskie i łódzkie (po 2,1‰), lubuskie, warmińsko-mazurskie, zachodniopomorskie (po 2,0‰) oraz podlaskie (1,9‰). Najniższy wskaźnik rozwodów odnotowano w województwach podkarpackim (1,3‰) oraz pomorskim i świętokrzyskim (po 1,4‰). W kujawsko-pomorskim, mazowieckim i śląskim współczynnik rozwodów osiągnął poziom średniej dla kraju. Najwyższy wzrost współczynnika rozwodów odnotowano w łódzkim (o 0,5 pkt), podlaskim (o 0,3 pkt) i warmińsko-mazurskim (o 0,3 pkt).

Wykres 2. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w I półroczu 2019 r.
Chart 2. Net of internal and international migrations for permanent residence per 1000 population in first half of 2019

Rynek pracy Labour market

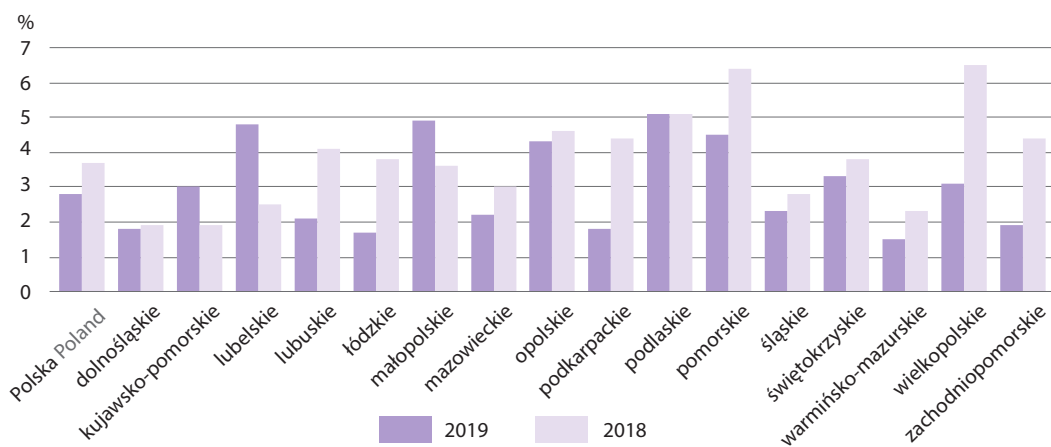
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie od stycznia do września 2019 r. wzrosło w skali roku. W porównaniu z analogicznym okresem 2018 r. zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych oraz obniżyła się stopa bezrobocia rejestrowanego.

Według wstępnych wyników **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** za III kwartał 2019 r. nieznacznie zwiększyła się liczba pracujących oraz wskaźnik zatrudnienia. W ujęciu rocznym zmniejszyła się liczba bezrobotnych, obniżyła się stopa bezrobocia. Poprawiła się relacja niepracujących do pracujących.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie od stycznia do września 2019 r. wyniosło 6393,3 tys. osób i było o 2,8% większe niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 3,7%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach w granicach od 5,1% w podlaskim do 1,5% w warmińsko-mazurskim, przy czym dynamika w 12 województwach była niższa niż w 2018 r.

Wykres 3. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie I–III kwartał w latach 2018–2019 (wzrost w skali roku)

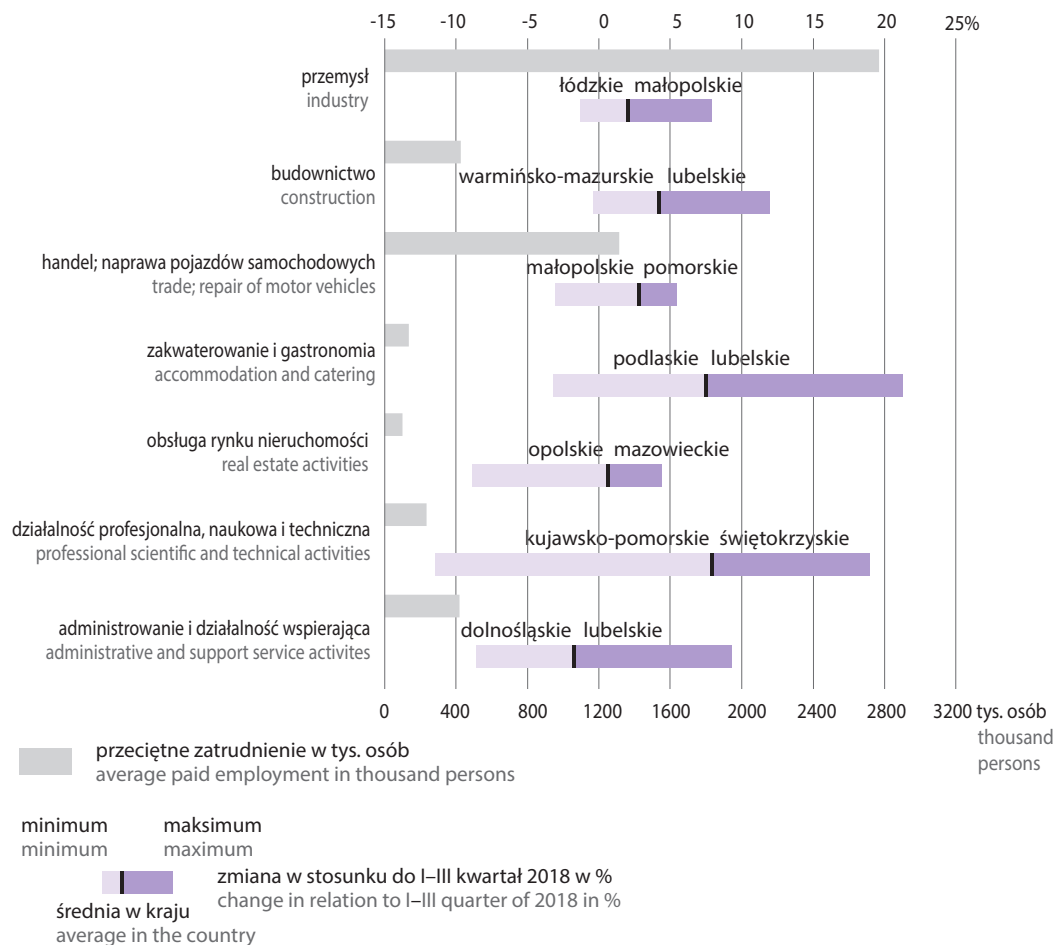
Chart 3. Average paid employment in the business enterprise sector in I–III quarter of 2018–2019 (annual increase)

Wzrost przeciętnego zatrudnienia odnotowano w większości sekcji – największy w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 7,9%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 7,5%), a także w budownictwie (o 4,2%). Mniejsze niż przed rokiem było zatrudnienie w administrowaniu i działalności wspierającej (o 1,7%).

Wykres 4. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie I–III kwartał 2019 r. i jego zmiany w skali roku

Chart 4. Average paid employment in the business enterprise sector in I–III quarter of 2019 and its annual changes

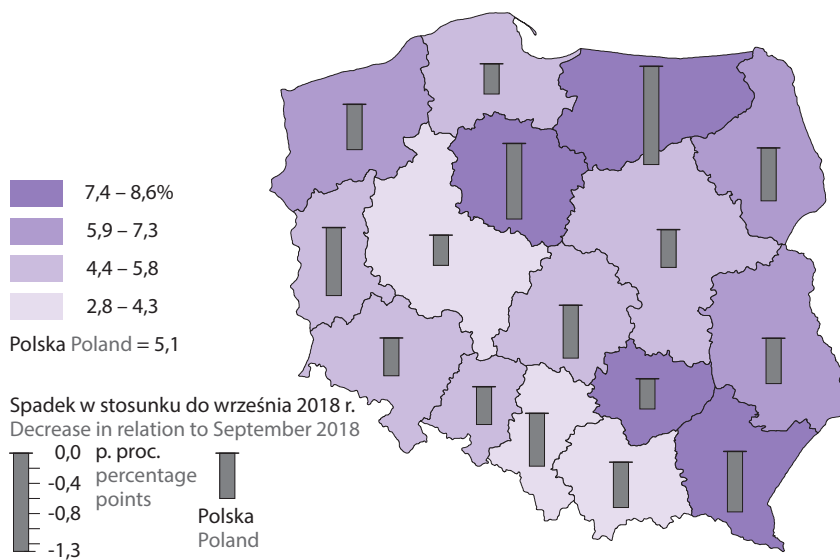
W końcu września 2019 r. w urzędach pracy **zarejestrowanych** było 851,2 tys. **osób bezrobotnych**, tj. o 96,2 tys. (o 10,2%) mniej niż w analogicznym miesiącu 2018 r. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w skali roku odnotowano we wszystkich województwach, najgłębszy w śląskim (o 16,0%), lubuskim (o 15,4%) i warmińsko-mazurskim (o 13,6%), najmniejszy w świętokrzyskim (o 5,1%).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu września 2019 r. wyniosła przeciętnie w kraju 5,1% i była niższa o 0,6 p. proc. w stosunku do września 2018 r. Spadek odnotowano we wszystkich województwach, najgłębszy w warmińsko-mazurskim (o 1,3 p. proc.) i kujawsko-pomorskim (o 1,0 p. proc.). W najmniejszym stopniu stopa bezrobocia zmniejszyła się w województwach pomorskim, świętokrzyskim i wielkopolskim (po 0,4 p. proc.).

Zmniejszyło się terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia. W końcu września 2019 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą wartością stopy bezrobocia w województwach wynosiła 5,8 p. proc. (wielkopolskie – 2,8%, warmińsko-mazurskie – 8,6%); w skali roku rozpiętość ta zmniejszyła się o 0,9 p. proc.

Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2019 r. stan w końcu września

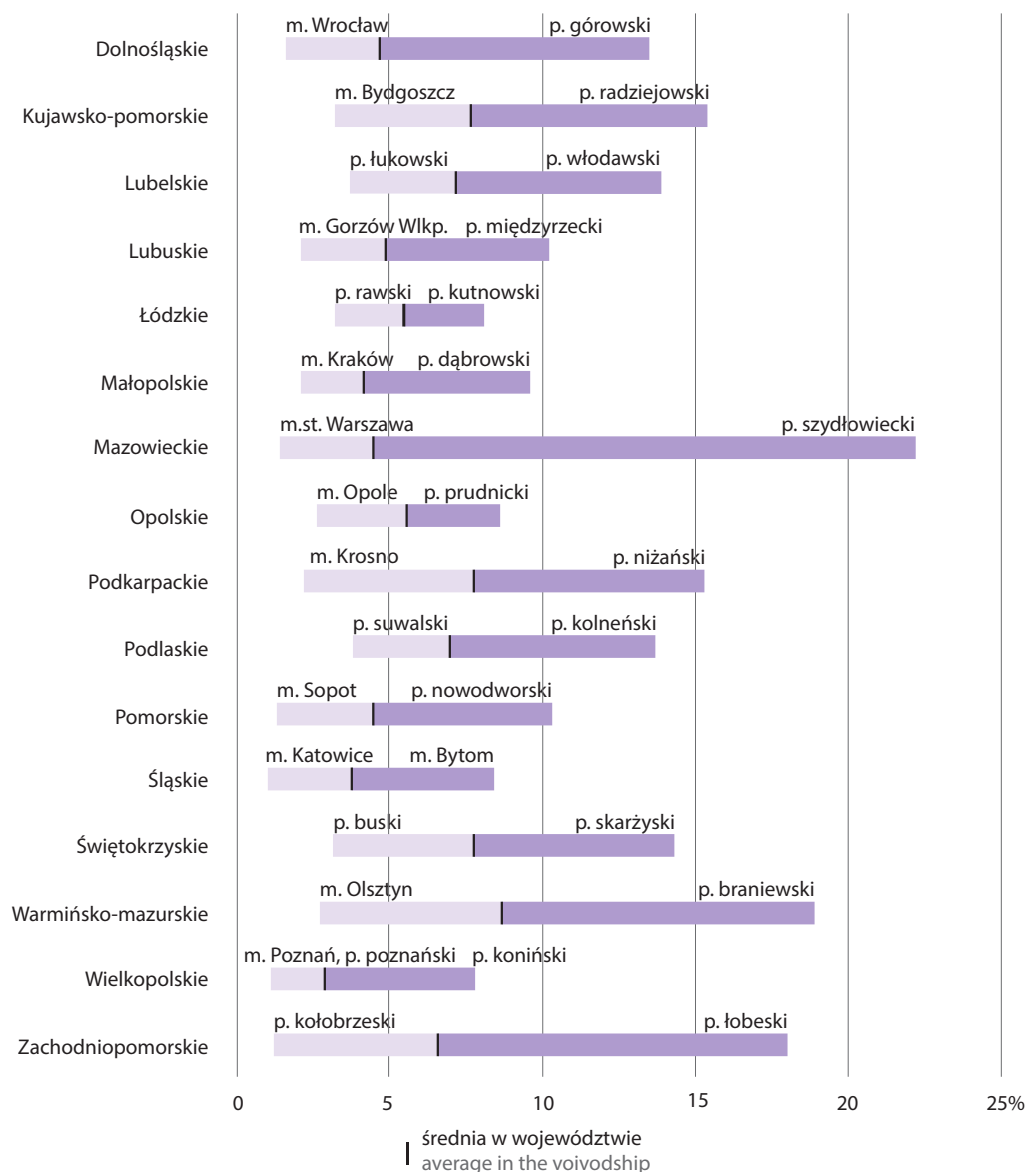
Map 2. Registered unemployment rate in 2019 as of end of September

Analizując stopę bezrobocia na poziomie powiatów w 12 województwach zmniejszeniu uległy różnice pomiędzy skrajnymi wartościami wskaźnika. Najgłębszy spadek zróżnicowania odnotowano w lubuskim (8,1 p. proc., wobec 9,7 p. proc. we wrześniu 2018 r.), najmniejszy w opolskim i podkarpackim. W województwie kujawsko-pomorskim nie odnotowano zmiany – zróżnicowanie pozostało na poziomie 12,2 p. proc. Wzrost odnotowano w województwach: zachodniopomorskim (16,8 p. proc., wobec 16,1 p. proc.), podlaskim (9,9 p. proc. wobec 9,5 p. proc.) i lubelskim (10,2 p. proc., wobec 10,0 p. proc.). Największa dysproporcja wewnątrzwojewódzka utrzymała się w województwie mazowieckim, gdzie w końcu września 2019 r. różnica pomiędzy najwyższą a najniższą wartością stopy bezrobocia wyniosła 20,8 p. proc. (22,2% w powiecie szydłowieckim i 1,4% w powiecie m.st. Warszawa), wobec 21,7 p. proc. we wrześniu 2018 r. Najmniejszą rozpiętość odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, w województwie łódzkim (4,9 p. proc.), a wyznaczała je stopa bezrobocia na poziomie 8,1% w powiecie kutnowskim oraz 3,2% w powiecie rawskim.

Wykres 5. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2019 r. stan w końcu września

Chart 5. Registered unemployment rate by powiat in 2019 as of end of September

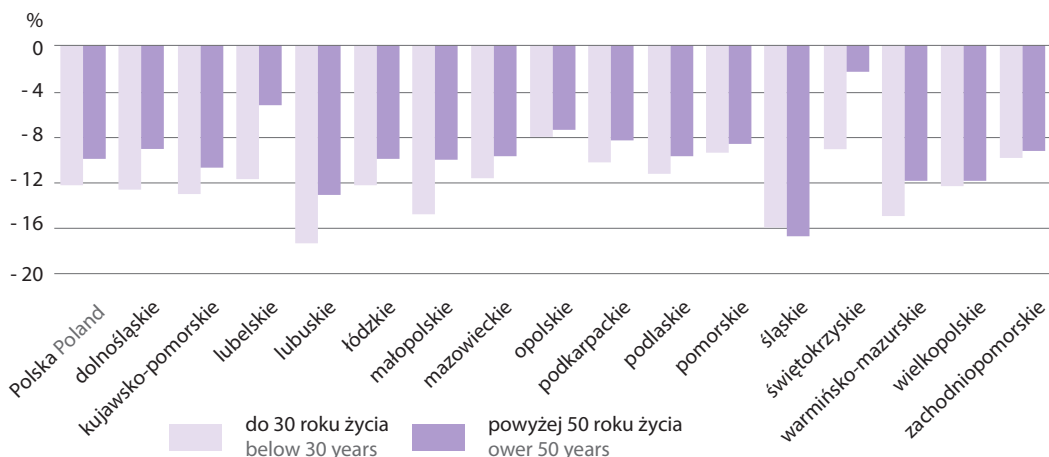
W końcu września 2019 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych było 432,5 tys. osób **długotrwale bezrobotnych**. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 50,8% (spadek o 2,7 p. proc.). Największy udział odnotowano w województwach: lubelskim (57,5%), podkarpackim (56,6%) i podlaskim (56,2%), najmniejszy w wielkopolskim (39,9%) i pomorskim (42,8%).

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 223,3 tys. osób stanowiły osoby **do 30 roku życia**. Udział tej grupy wyniósł 26,2% (o 0,6 p. proc. mniej niż przed rokiem) i był największy w województwach: lubelskim (29,8%), pomorskim (28,9%) i podkarpackim (28,7%), a najmniejszy w łódzkim (21,8%), dolnośląskim (22,1%) oraz śląskim (23,7%).

W kategorii **osób powyżej 50 roku życia** liczba bezrobotnych wynosiła 226,1 tys. osób, co stanowiło 26,6% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych (wzrost o 0,1 p. proc. w porównaniu do końca września 2018 r.). Największy udział tej kategorii bezrobotnych odnotowano w województwach: opolskim (30,4%), dolnośląskim i łódzkim (po 29,9%), najmniejszy w lubelskim i podkarpackim (odpowiednio 23,2% i 23,9%).

Wykres 6. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych według wybranych grup wieku w 2019 r. stan w końcu września; spadek w skali roku

Chart 6. Number of registered unemployed persons by selected age groups in 2019 as of the end of September; year-on-year decrease

Liczba bezrobotnych **korzystających ze świadczeń pomocy społecznej** wyniosła 15,2 tys. osób. Najwięcej bezrobotnych pobierało świadczenia w województwie kujawsko-pomorskim (2,2 tys.) i dolnośląskim (1,9 tys.), najmniej w lubelskim (0,1 tys.), zachodniopomorskim (0,2 tys.) i lubuskim (0,3 tys.). Udział tej grupy bezrobotnych spadł o 0,2 p. proc. do 1,8% i był największy w województwie kujawsko-pomorskim i opolskim (po 3,6%), a najmniejszy w lubelskim (0,1%) i zachodniopomorskim (0,5%).

Liczba osób bezrobotnych **posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia** wyniosła 180,5 tys. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych nie zmienił się w skali roku i wyniósł 21,2%; największy był w województwie pomorskim (24,9%) i kujawsko-pomorskim (24,5%), najmniejszy w mazowieckim (18,4%), podlaskim (18,9%) i łódzkim (19,0%).

Bezrobotni **posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia** stanowili 0,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w kraju. Ich liczba w końcu września 2019 r. utrzymała się na poziomie ub. roku i wyniosła 2,3 tys.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 55,9 tys. osób stanowiły osoby **niepełnosprawne** (o 6,5% mniej niż we wrześniu 2018 r.). Niepełnosprawni stanowili 6,6% ogółu bezrobotnych w kraju. Największy udział tej grupy odnotowano w województwach: lubuskim (9,5%), łódzkim (8,7%) i pomorskim (8,5%), najmniejszy w kujawsko-pomorskim (4,5%), podkarpackim (4,7%) i lubelskim (5,0%).

W okresie trzech kwartałów 2019 r. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 1119,1 tys. osób i była o 9,7% mniejsza niż przed rokiem. Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zmniejszył się w skali roku (o 0,9 p. proc. do 81,3%). Obniżył się także odsetek osób długotrwale bezrobotnych, osób dotychczas niepracujących oraz absolwentów. Wzrósł natomiast odsetek osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi, bez kwalifikacji zawodowych oraz zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy.

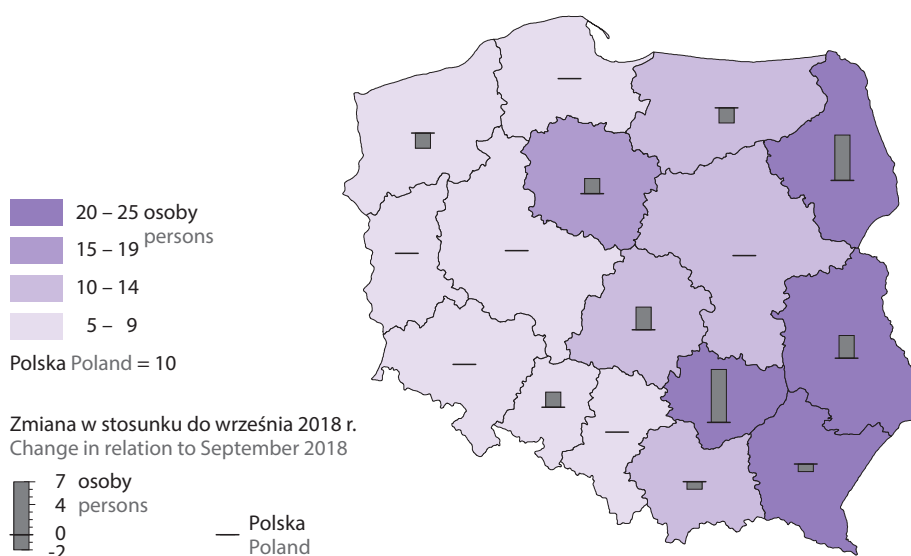
Z ewidencji bezrobotnych w okresie dziewięciu miesięcy br. **skreślono** 1236,8 tys. osób, tj. o 10,0% mniej niż przed rokiem. Osoby wykreślone z ewidencji z powodu podjęcia pracy stanowiły 48,6% ogółu bezrobotnych wyrejestrowanych (spadek o 0,9 p. proc.).

W końcu września 2019 r. najwyższą **stopę napływu bezrobotnych** odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (1,5%), kujawsko-pomorskim, świętokrzyskim i zachodniopomorskim (po 1,2%), natomiast najniższą w: mazowieckim i wielkopolskim (po 0,6%) oraz małopolskim i śląskim (po 0,7%); przy średniej dla kraju 0,8%.

W końcu września 2019 r. (tak jak we wrześniu 2018 r.) **na 1 ofertę pracy** przypadało 10 osób bezrobotnych. Najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w województwach śląskim (5 osób na 1 ofertę pracy) oraz lubuskim i dolnośląskim (po 6 osób na 1 ofertę pracy), natomiast najmniej sprzyjająca wystąpiła w podlaskim i podkarpackim (po 25 osób na 1 ofertę pracy) oraz świętokrzyskim i lubelskim (po 23 osoby na 1 ofertę pracy).

Mapa 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1 ofertę pracy w 2019 r. stan w końcu września

Map 3. Number of registered unemployed per one job offer in 2019 as of end of September

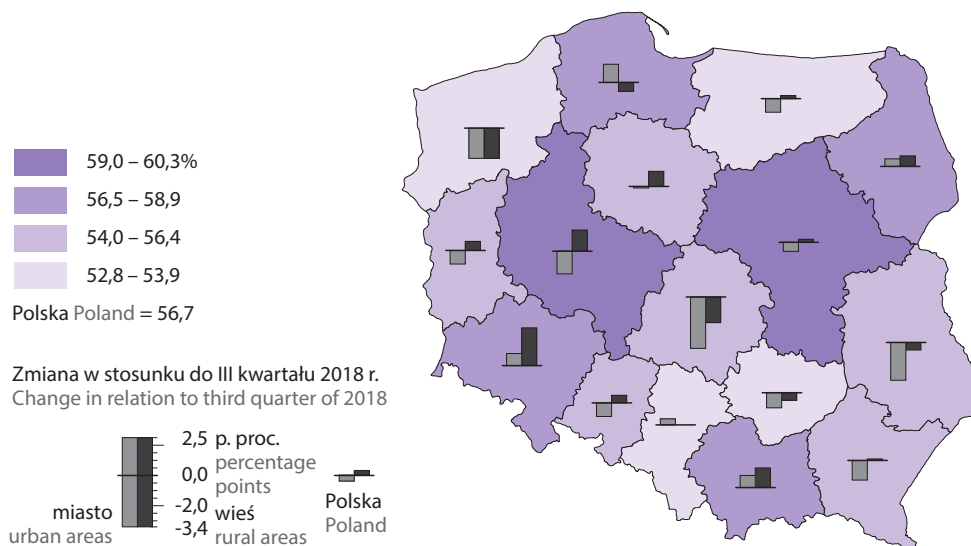

Według wstępnych wyników **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w III kwartale 2019 r. zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 17151 tys. osób, tj. o 128 tys. mniej niż w III kwartale 2018 r. Spadek liczby osób aktywnych zawodowo odnotowano w 12 województwach – najgłębszy w łódzkim (o 5,3%), lubelskim (o 3,4%) i zachodniopomorskim (o 3,3%); najmniejszy – w podlaskim (o 0,2%), śląskim (o 0,3%) oraz mazowieckim i wielkopolskim (po 0,4%). Wzrost liczby osób aktywnych zawodowo obserwowano w województwach: dolnośląskim (o 1,8%), małopolskim (o 1,7%), pomorskim (o 1,0%) oraz kujawsko-pomorskim (o 0,1%).

Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 56,7% i był o 0,1 p. proc. niższy niż w III kwartale 2018 r. Spadek odnotowano w 10 województwach – najgłębszy w łódzkim (o 2,7 p. proc.), lubelskim (o 1,5 p. proc.) oraz zachodniopomorskim (o 1,4 p. proc.). W pozostałych województwach odnotowano wzrost współczynnika aktywności zawodowej – największy w dolnośląskim (o 1,4 p. proc.), małopolskim (o 1,0 p. proc.), pomorskim (o 0,6 p. proc.) i podlaskim (o 0,5 p. proc.). Najwyższą wartość współczynnika odnotowano w województwie mazowieckim (60,3%) i wielkopolskim (59,8%), a najniższą – w świętokrzyskim (52,8%), warmińsko-mazurskim (53,2%), zachodniopomorskim (53,3%) i śląskim (53,4%). W podziale na płeć odnotowano spadek o 0,4 p. proc. współczynnika aktywności kobiet (do 48,5%) oraz wzrost współczynnika aktywności mężczyzn o 0,1 p. proc. (do 65,6%). W podziale terytorialnym obserwowano spadek wartości współczynnika w miastach (o 0,4 p. proc. do 56,5%) oraz wzrost na wsi (o 0,3 p. proc. do 56,9%).

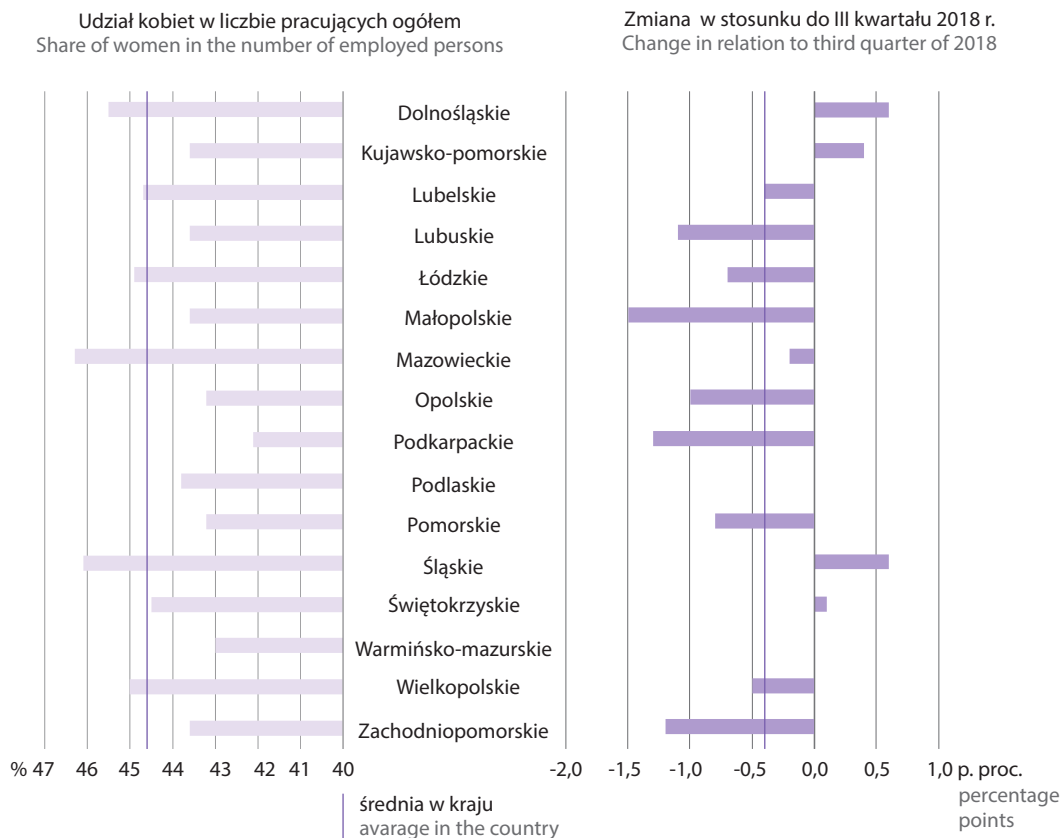
Mapa 4.
Map 4.

Współczynnik aktywności zawodowej w III kwartale 2019 r. i jego zmiany w podziale na miasto-wieś
Activity rate in third quarter of 2019 and its changes by urban-rural areas

Liczba **pracujących** wyniosła 16619 tys. osób i w skali roku zwiększyła się o 2 tys. Wzrost wystąpił w 6 województwach, największy w małopolskim (o 1,9%), warmińsko-mazurskim (o 1,6%), śląskim (o 1,4%) i dolnośląskim (o 1,0%). W kujawsko-pomorskim, lubuskim, podkarpackim i podlaskim liczba pracujących utrzymała się na poziomie zbliżonym do analogicznego okresu 2018 r. W pozostałych województwach odnotowano spadek – najgłębszy w łódzkim (o 3,9%), zachodniopomorskim (o 2,3%) i opolskim (o 2,2%). Zmniejszyła się liczba pracujących kobiet (o 0,8%), natomiast wzrosła liczba pracujących mężczyzn (o 0,7%). Spadek liczby pracujących kobiet wystąpił w 10 województwach, najgłębszy w łódzkim (o 5,5%), zachodniopomorskim (o 4,8%) i opolskim (o 4,4%), najmniejszy – w świętokrzyskim (o 0,9%) i pomorskim (o 1,1%). W województwie podlaskim liczba pracujących kobiet pozostała na poziomie zbliżonym do III kwartału ub. roku. W 5 województwach wzrosła liczba pracujących kobiet – najbardziej w śląskim (o 2,7%) i dolnośląskim (o 2,3%). Kobiety stanowiły 44,6% pracujących ogółem. Największy udział kobiet wśród pracujących odnotowano w województwie mazowieckim (46,3%), śląskim (46,1%), dolnośląskim (45,5%) i wielkopolskim (45,0%), najmniejszy – w podkarpackim (42,1%), warmińsko-mazurskim (43,0%) oraz opolskim i pomorskim (po 43,2%). W skali roku udział pracujących kobiet zmniejszył się o 0,4 p. proc. Spadek odnotowano w 10 województwach – najgłębszy w małopolskim (o 1,5 p. proc.), podkarpackim (o 1,3 p. proc.) i lubuskim (o 1,2 p. proc.). Wzrost udziału kobiet w liczbie pracujących ogółem odnotowano w województwach: dolnośląskim i śląskim (po 0,6 p. proc.) oraz kujawsko-pomorskim (o 0,3 p. proc.).

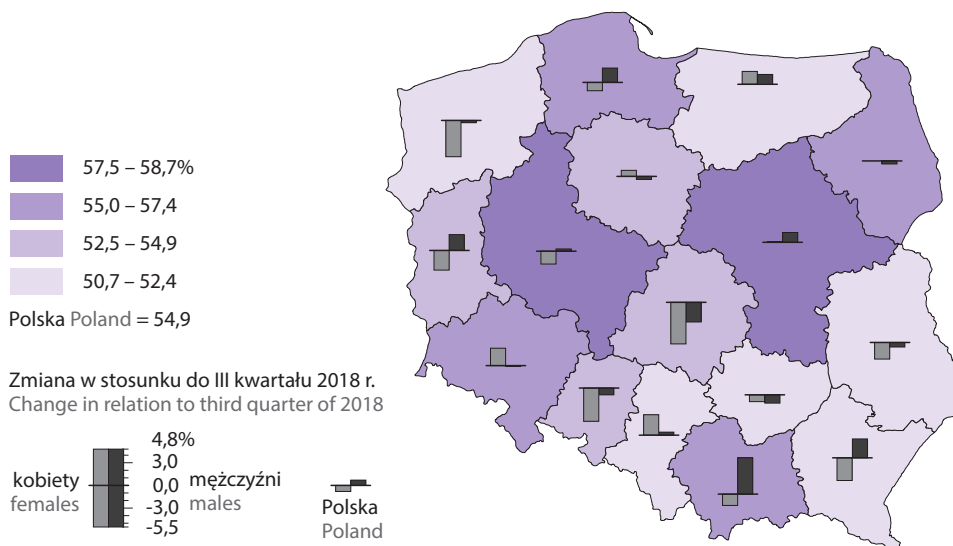
Wykres 7. Udział kobiet w liczbie pracujących ogółem w III kwartale 2019 r.
Chart 7. Share of women in the total number of employees in third quarter of 2019

Wskaźnik zatrudnienia w III kwartale 2019 r. wyniósł 54,9% (wzrost o 0,3 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2018 r.). Najwyższą wartość notowano w mazowieckim i wielkopolskim (po 58,7%), najniższą – w świętokrzyskim (50,7%) i zachodniopomorskim (51,4%). Wzrost wskaźnika obserwowano w 10 województwach, największy w warmińsko-mazurskim (o 1,3 p. proc.) oraz małopolskim i śląskim (po 1,1 p. proc.). W województwie świętokrzyskim wskaźnik nie uległ zmianie. Spadek odnotowano w łódzkim (o 1,8 p. proc.), zachodniopomorskim (o 0,9 p. proc.), opolskim (o 0,5 p. proc.) oraz lubelskim i wielkopolskim (po 0,3 p. proc.). Poprawę wskaźnika odnotowano na terenach wiejskich (o 0,9 p. proc. do 55,1%), w miastach zaś – spadek (o 0,1 p. proc. do 54,8%). W dalszym ciągu utrzymywała się przewaga pracujących mężczyzn nad kobietami (wskaźnik zatrudnienia mężczyzn – 63,7%, kobiet – 46,9%). W skali roku wskaźnik dla mężczyzn wzrósł o 0,8 p. proc., natomiast kobiet – spadł o 0,2 p. proc.

Mapa 5.
Map 5.

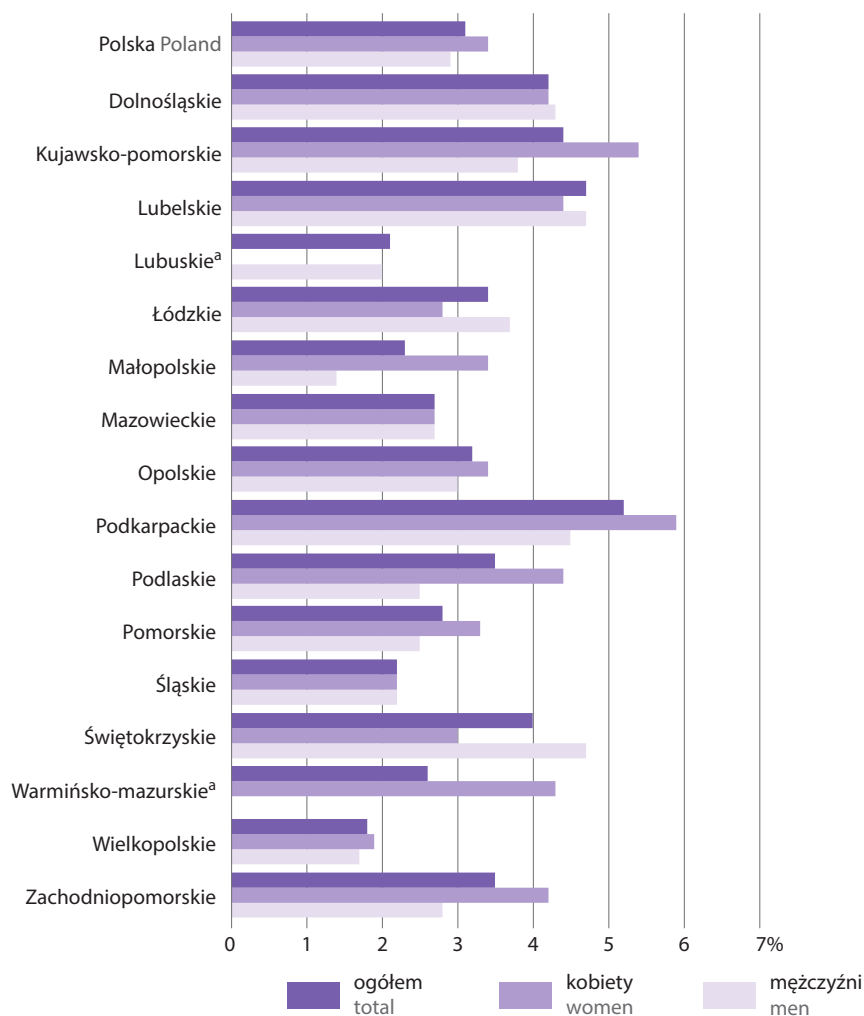
Wskaźnik zatrudnienia i zmiana liczby pracujących według płci w III kwartale 2019 r.
Employment rate and change in the number of employed persons by sex in third quarter of 2019

W III kwartale 2019 r. liczba **bezrobotnych** według BAEL wyniosła 532 tys. osób i w skali roku zmniejszyła się o 130 tys. osób (tj. o 19,6%). Spadek odnotowano w 10 województwach – najgłębszy spadek odnotowano w warmińsko-mazurskim (o 53,1%), śląskim (o 42,7%) i lubuskim (o 40,0%), a najmniejszy w małopolskim (o 5,4%). Liczba bezrobotnych w województwach kujawsko-pomorskim i podlaskim utrzymała się na poziomie zbliżonym do III kwartału 2018 r. Wzrost liczby bezrobotnych odnotowano w województwach: dolnośląskim (o 27,3%), opolskim (o 18,2%) wielkopolskim (o 15,4%) oraz pomorskim (o 11,1%).

Stopa bezrobocia według BAEL w III kwartale 2019 r. wyniosła średnio 3,1% i w porównaniu z poprzednim rokiem była niższa o 0,7 p. proc. Spadek stopy wystąpił w 10 województwach, najgłębszy w warmińsko-mazurskim (o 2,8 p. proc.), lubelskim i śląskim (po 1,7 p. proc.) oraz łódzkim (o 1,4 p. proc.). W województwach kujawsko-pomorskim i podlaskim stopa bezrobocia nie uległa zmianie. Wzrost stopy bezrobocia notowano w województwach: dolnośląskim (o 0,8 p. proc.), opolskim (o 0,6 p. proc.), wielkopolskim (o 0,3 p. proc.) i pomorskim (o 0,2 p. proc.).

Wykres 8. Stopa bezrobocia według BAEL w III kwartale 2019 r.
 Chart 8. Unemployment rate according to LFS basis in third quarter of 2019

a W związku ze spadkiem liczby bezrobotnych kobiet i mężczyzn poniżej 5 tys., z uwagi na reprezentacyjną metodę badania BAEL oraz ze względu na losowy błąd próby, stopa bezrobocia dla kobiet w województwie lubuskim i mężczyzn w województwie warmińsko-mazurskim nie została podana.

Stopa bezrobocia kobiet wyniosła 3,4% (spadek o 0,3 p. proc. w stosunku do III kwartału 2018 r.) i kształtowała się w granicach od 1,9% w wielkopolskim do 5,9% w podkarpackim. W 8 województwach stopa bezrobocia kobiet zmniejszyła się w granicach od 2,4 p. proc. w świętokrzyskim do 0,3 p. proc. w mazowieckim. W 7 województwach stopa bezrobocia kobiet była wyższa niż w III kwartale 2018 r.: od 1,3 p. proc. w małopolskim do 0,2 p. proc. w opolskim.

Stopa bezrobocia mężczyzn była niższa niż kobiet i wyniosła 2,9% (spadek o 1,1 p. proc. w stosunku do III kwartału ub. roku). Najniższa wartość wskaźnika wystąpiła w województwie małopolskim (1,4%), a najwyższa w lubelskim i świętokrzyskim (po 4,7%). Stopa bezrobocia mężczyzn zmniejszyła się w 12 województwach, najgłębszy spadek odnotowano w lubelskim (o 2,0 p. proc.), lubuskim i mazowieckim (po 1,7 p. proc.) oraz podkarpackim i zachodniopomorskim (o 1,6 p. proc.). W wielkopolskim wskaźnik nie uległ zmianie w porównaniu z III kwartałem 2018 r. W województwach dolnośląskim i opolskim stopa bezrobocia mężczyzn wzrosła – odpowiednio o: 1,0 p. proc. i 0,8 p. proc.

W III kwartale 2019 r. stopa bezrobocia na wsi zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku o 1,1 p. proc. i ukształtowała się na poziomie 3,2%. Rozpiętość stopy bezrobocia na wsi była w granicach od 1,4% w województwie wielkopolskim do 5,7% w podkarpackim. Stopa bezrobocia w miastach wyniosła 3,0% i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 0,5 p. proc. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w miastach województwa lubuskiego (1,8%), wielkopolskiego (2,2%) oraz małopolskiego, mazowieckiego i pomorskiego (po 2,3%), najwyższą – lubelskiego (5,5%), podkarpackiego (4,4%), kujawsko-pomorskiego i świętokrzyskiego (po 4,3%).

Populacja biernych zawodowo wyniosła 13124 tys. osób, (o 15 tys. mniej niż w III kwartale 2018 r.), co stanowiło 43,4% ogółu ludności w wieku powyżej 15 lat (wobec 43,2% przed rokiem). Spadek liczby biernych zawodowo odnotowano w 7 województwach, w granicach od 3,7% w dolnośląskim do 0,6% w opolskim. W warmińsko-mazurskim liczba biernych zawodowo utrzymała się na podobnym poziomie jak przed rokiem. W pozostałych województwach zanotowano wzrost populacji biernych zawodowo – największy w łódzkim (o 5,7%) lubelskim i zachodniopomorskim (po 2,6%).

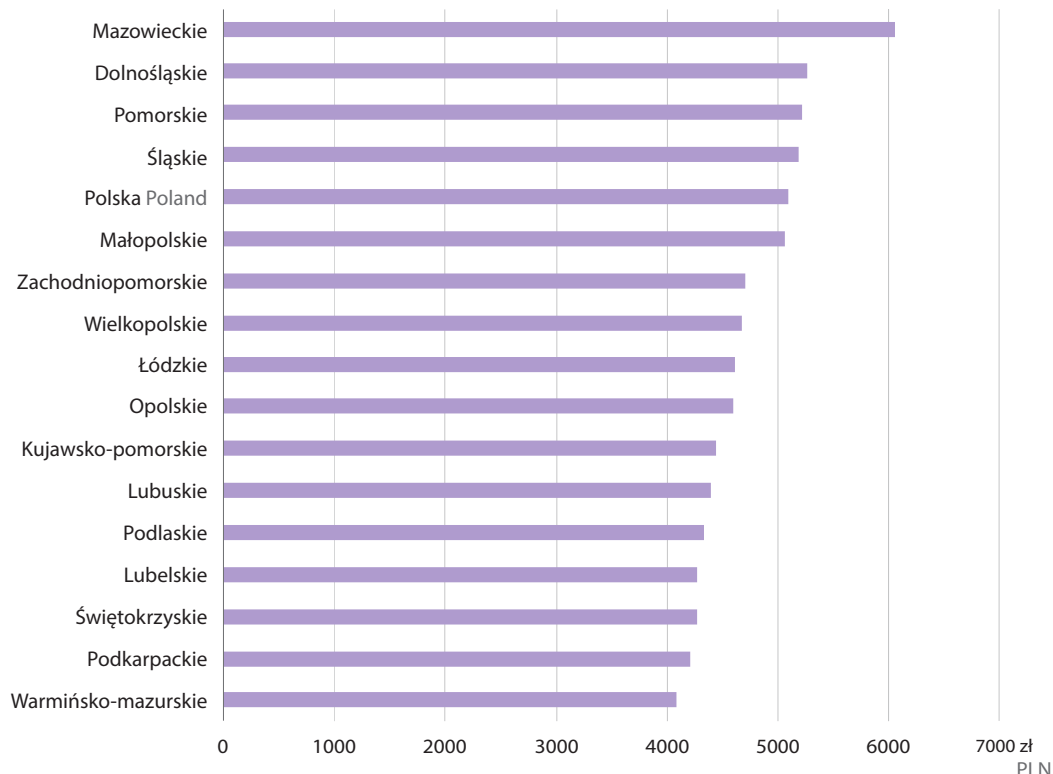
Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących w III kwartale 2019 r. wyniosła 822 osoby (przed rokiem 831 osoby). Poprawę relacji notowano 10 województwach, największą w warmińsko-mazurskim (z 975 do 929 osób), śląskim (z 956 do 914 osób) i małopolskim (z 816 do 780 osób). W pozostałych województwach pogorszyła się – najbardziej łódzkim (z 812 do 873 osób), zachodniopomorskim (z 913 do 946) i opolskim (z 826 do 844 osób). Najkorzystniejsza relacja osób niepracujących do pracujących wystąpiła w województwie wielkopolskim, gdzie na 1000 osób pracujących przypadały 704 osoby niepracujące, najgorsza – w świętokrzyskim (972 osoby bezrobotne lub bierne zawodowo na 1000 pracujących).

Wynagrodzenia Wages and salaries

W okresie I–III kwartał 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. Wynagrodzenia wzrosły zarówno w przemyśle, jak i w budownictwie. Dynamika wzrostu wynagrodzeń była jednak niższa niż w okresie od stycznia do września 2018 r.

Wykres 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie I–III kwartał 2019 r.

Chart 9. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in I–III quarter of 2019

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień 2019 r. wyniosło 5102,67 zł i było o 6,8% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 7,2%). Wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich województwach, w tym w 6 powyżej średniej dla kraju (od 9,2% w kujawsko-pomorskim do 7,0% w zachodniopomorskim). Najmniejszy wzrost wynagrodzeń notowano w mazowieckim i warmińsko-mazurskim (po 5,8%) oraz lubelskim (o 5,9%).

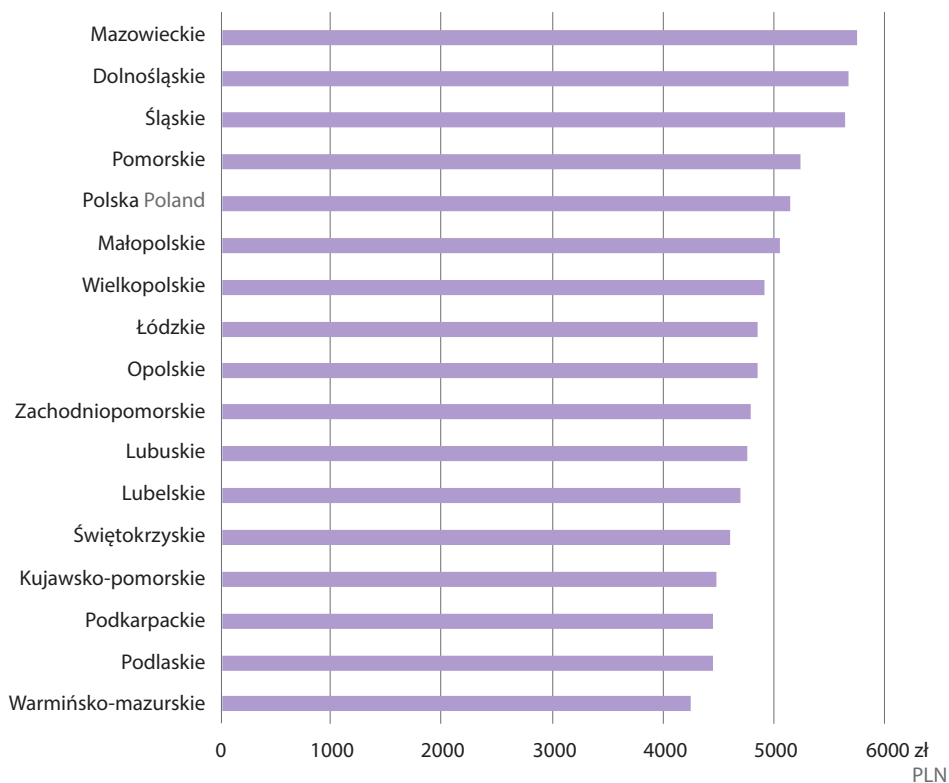
Najwyższy poziom wynagrodzeń utrzymywał się nadal w województwie mazowieckim (118,8% średniego wynagrodzenia w Polsce). Wynagrodzenia wyższe od średniej krajowej ponownie odnotowano w województwach: dolnośląskim, pomorskim i śląskim (odpowiednio o: 3,1%, 2,5% i 1,8%). Najniższy poziom wynagrodzeń, podobnie jak w okresach poprzednich, wystąpił w województwie warmińsko-mazurskim (o 19,8% mniej niż średnio w kraju). W grupie województw o najniższym wynagrodzeniu znalazły się również: podkarpackie, świętokrzyskie, lubelskie, podlaskie, lubuskie i kujawsko-pomorskie (od 17,4% do 12,7% mniej niż średnia w kraju).

Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw do średniej krajowej, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, poprawiła się w 6 województwach od 2,0 p. proc. w kujawsko-pomorskim do 0,3 p. proc. w zachodniopomorskim. W województwach opolskim i podlaskim relacja pozostała na poziomie sprzed roku. W pozostałych województwach pogorszyła się od 1,1 p. proc. w mazowieckim do 0,1 p. proc. w łódzkim.

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu w sektorze przedsiębiorstw zmniejszyła się o 0,3 p. proc. i wyniosła 38,6 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przemyśle w okresie trzech kwartałów 2019 r. wyniosło 5140,23 zł i było o 6,9% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost wyniósł 7,2%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w: małopolskim (o 9,4%), pomorskim (o 8,0%), śląskim (o 7,4%), zachodniopomorskim (o 7,2%) oraz kujawsko-pomorskim (o 7,1%). Najniższy wzrost wynagrodzeń w przemyśle dotyczył województw: podkarpackiego (o 5,6%), warmińsko-mazurskiego (o 5,7%) i wielkopolskiego (o 5,9%).

Wykres 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle w okresie I–III kwartał 2019 r.
Chart 10. Average monthly gross wages and salaries in industry in I–III quarter of 2019

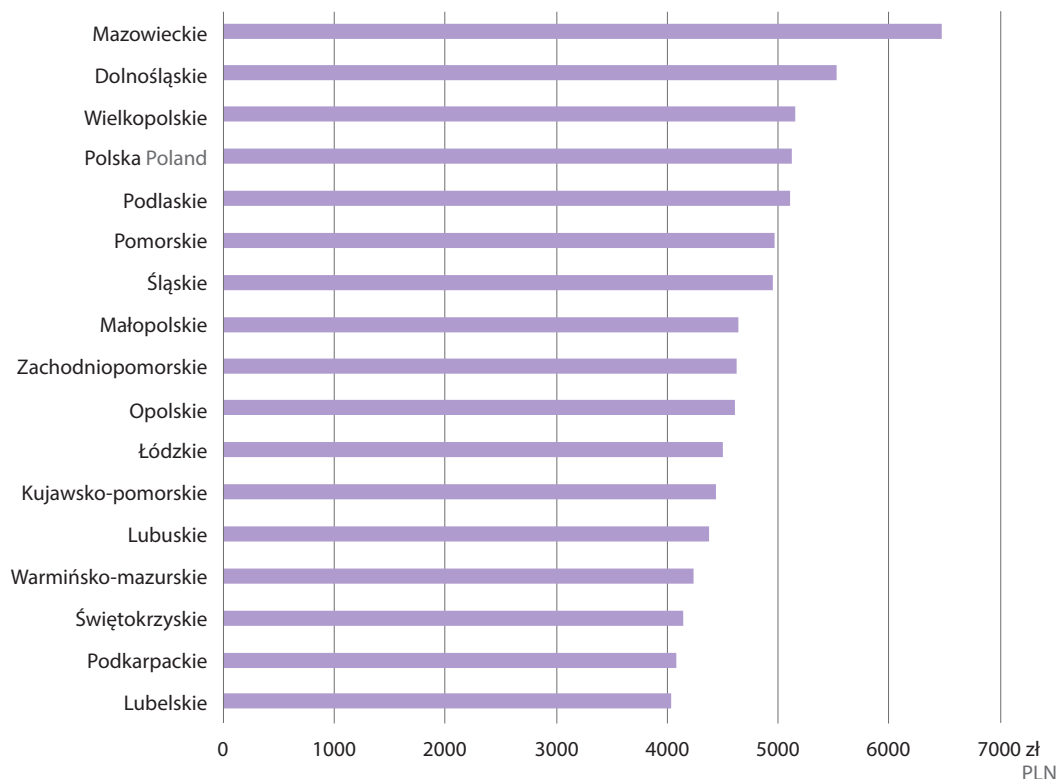

Wynagrodzenia w przemyśle były wyższe niż średnio w kraju w 4 województwach: w mazowieckim (o 12,0%), dolnośląskim (o 10,4%), śląskim (o 9,9%) i pomorskim (o 2,1%). W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się poniżej średniej krajowej. Najniższe nadal notowano w warmińsko-mazurskim, podlaskim i podkarpackim (odpowiednio o: 17,3%, 13,6% i 13,3% mniej niż średnio w kraju).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w przemyśle do średniej krajowej poprawiła się w 5 województwach (od 2,3 p. proc. w małopolskim do 0,1 p. proc. w kujawsko-pomorskim). W podlaskim relacja do średniej krajowej utrzymała się na poziomie zbliżonym do roku ubiegłego. W pozostałych województwach – uległa pogorszeniu (najbardziej w podkarpackim i warmińsko-mazurskim o – 1,0 p. proc., wielkopolskim – o 0,9 p. proc. oraz mazowieckim i lubuskim – po 0,5 p. proc.).

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w przemyśle zwiększyła się o 0,5 p. proc. i wyniosła 29,3 p. proc.

Wykres 11. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie w okresie I–III kwartał 2019 r.
Chart 11. Average monthly gross wages and salaries in construction in I–III quarter of 2019

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w budownictwie w okresie I–III kwartał 2019 r. wyniosło 5133,19 zł i było o 6,3% wyższe niż przed rokiem (od stycznia do końca września ub. roku odnotowano wzrost o 8,8%). Wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich województwach – największy w lubuskim (o 12,5%), opolskim (o 9,8%), dolnośląskim (o 8,6%), łódzkim (o 8,3%) oraz śląskim (o 8,0%); najmniejszy – w podlaskim (o 3,1%), lubelskim (o 4,0%) oraz pomorskim (o 4,7%).

Najwyższym poziomem przeciętnych wynagrodzeń w budownictwie nadal charakteryzowało się województwo mazowieckie (o 26,1% wyższym niż średnio w kraju). W kolejnych pod względem wysokości wynagrodzeń województwach: dolnośląskim i wielkopolskim płace były wyższe niż przeciętnie w kraju odpowiednio o 7,7% i 0,5%. W pozostałych województwach wynagrodzenia w budownictwie kształtowały się poniżej średniej krajowej – najniższe odnotowano w województwach lubelskim (o 21,3%), podkarpackim (o 20,3%) oraz świętokrzyskim (o 19,2%).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w budownictwie do średniej krajowej poprawiła się w 8 województwach; najbardziej w lubuskim (o 4,7 p. proc.) – najmniej w podkarpackim (o 0,3 p. proc.). W pozostałych województwach relacja pogorszyła się – najbardziej w podlaskim (o 3,0 p. proc.), lubelskim (o 1,7 p. proc.) oraz pomorskim (o 1,5 p. proc.). Rozpiętość w relacji do średniej krajowej nieznacznie wzrosła i wyniosła 47,4 p. proc.

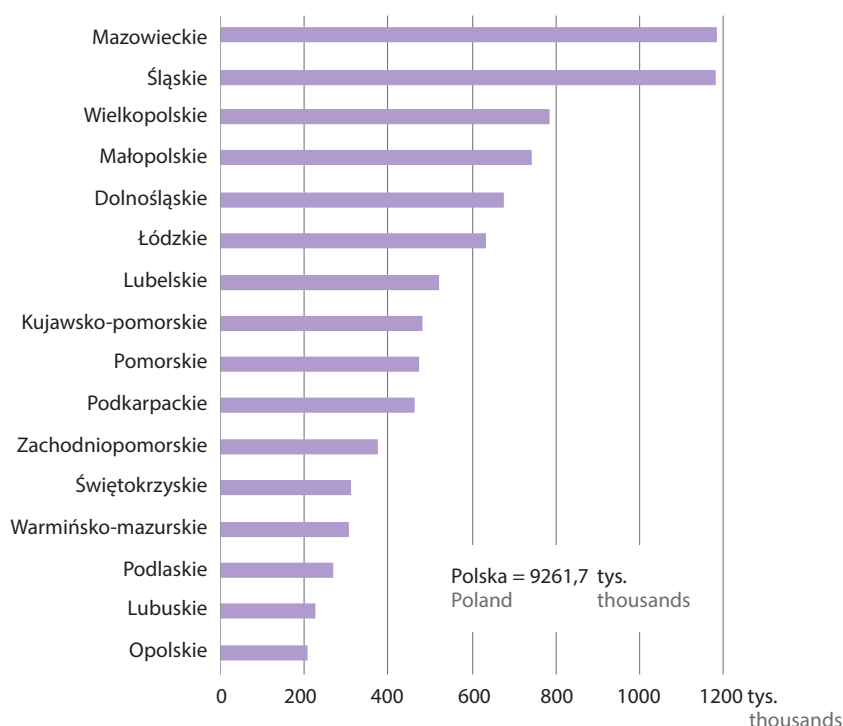
Emerytury i renty

Retirement and other pensions

W okresie trzech kwartałów 2019 r. odnotowano wzrost przeciętnej liczby emerytów i rencistów, przy wzroście przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia w systemie ubezpieczeń społecznych i spadku liczby osób pobierających świadczenia dla rolników indywidualnych. W skali roku zwiększyła się zarówno przeciętna miesięczna emerytura i renta z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, jak i rolników indywidualnych.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w okresie trzech kwartałów 2019 r. wyniosła 9261,7 tys. osób i była o 0,8% większa niż przed rokiem. Wzrost liczby emerytów i rencistów obserwowano we wszystkich województwach w granicach od 0,4% w łódzkim i śląskim do 2,2% w opolskim.

Wykres 12. Przeciętna liczba emerytów i rencistów w okresie I-III kwartał 2019 r.
Chart 12. Average number of retirees and pensioners in I-III quarter of 2019

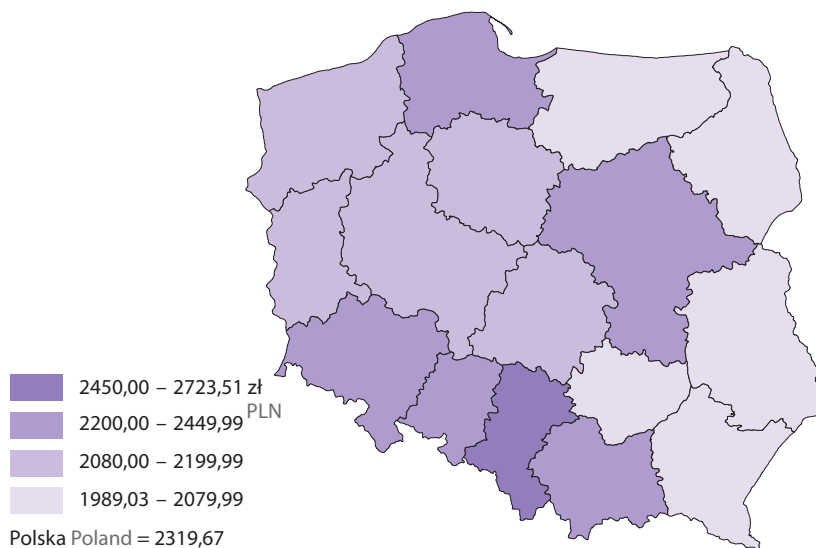
Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierało 8136,6 tys. osób (o 1,4% więcej niż w okresie trzech kwartałów 2018 r.). Wzrost liczby pobierających świadczenia odnotowano we wszystkich województwach w granicach od 0,6% w śląskim do 3,0% w opolskim. W ujęciu rocznym liczba rolników indywidualnych pobierających emerytury i renty zmniejszyła się o 3,2% do poziomu 1125,1 tys. osób. Spadek obserwowano we wszystkich województwach, w granicach od 4,8% w lubuskim do 2,0% w wielkopolskim.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w okresie trzech kwartałów 2019 r. ukształtowała się na poziomie 2319,67 zł i była o 4,7% wyższa niż przed rokiem. Wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 4,1% w śląskim do 5,5% w opolskim. Emerytury i renty wyższe niż prze-

ciętnie w kraju wypłacono w śląskim (o 17,4%) oraz w mazowieckim (o 0,9%). Najniższe przeciętne emerytury i renty w tym systemie wypłacono w podkarpackim (o 14,3% mniej niż średnio w kraju), a następnie w świętokrzyskim (o 12,6%), lubelskim (o 12,0%) oraz podlaskim i warmińsko-mazurskim (po 11,5%).

Mapa 6. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w okresie I–III kwartał 2019 r.

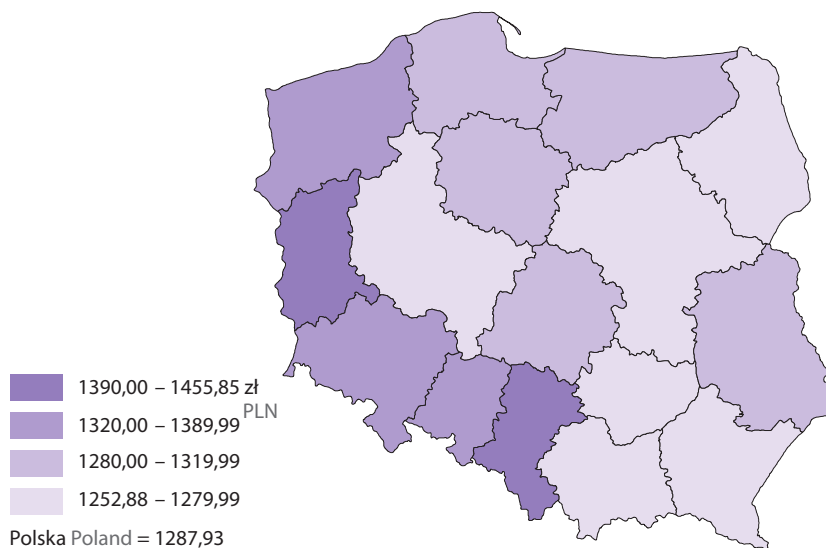
Map 6. Average monthly gross retirement and other pension from non-agricultural social security system in I–III quarter of 2019

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych zmniejszyła się w okresie trzech kwartałów 2019 r. wyniosła 31,7 p. proc. (wobec 32,6 p. proc. przed rokiem).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w okresie trzech kwartałów 2019 r. wyniosła 1287,93 zł i w skali roku zwiększyła się o 5,1%. Wzrost obserwowano we wszystkich województwach – od 3,5% w śląskim do 5,7% w łódzkim. W 9 województwach przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych była wyższa niż średnia w kraju, w tym najwyższa w województwie śląskim (o 13,0%) i lubuskim (o 10,6%). Najniższe emerytury i renty rolnicze wypłacono w małopolskim (o 2,7% mniej niż średnio w kraju) i mazowieckim (o 2,2%).

Mapa 7. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w okresie I–III kwartał 2019 r.
 Map 7. Average monthly gross retirement and other pension for farmers in I–III quarter of 2019

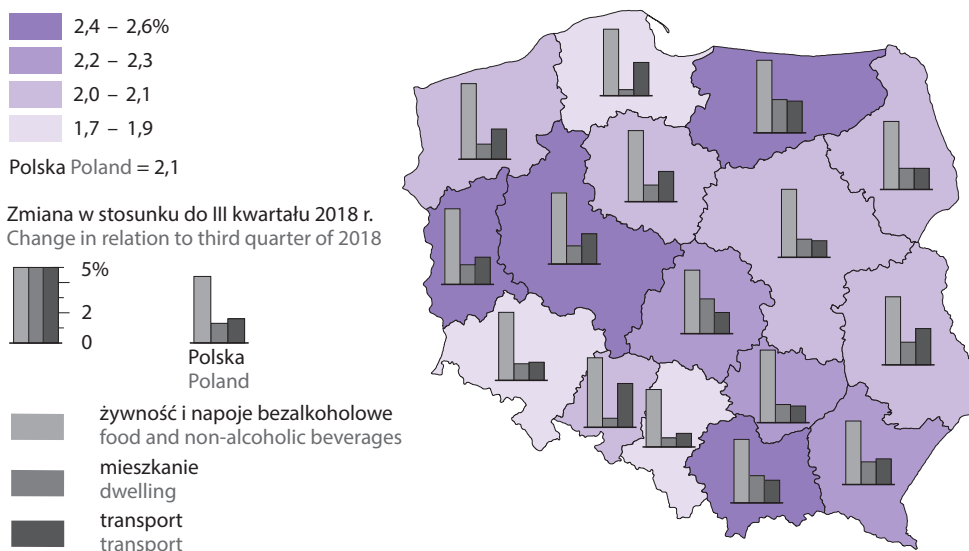
Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto rolników indywidualnych zmniejszyła się i w okresie trzech kwartałów 2019 r. wyniosła 15,7 p. proc. (wobec 17,7 p. proc. przed rokiem).

W okresie I–III kwartał 2019 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku w większym stopniu niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W kolejnych kwartałach br. obserwowano stopniowe przyspieszenie tempa wzrostu cen, w tym przede wszystkim żywności i napojów bezalkoholowych.

W okresie I–III kwartał 2019 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku były wyższe o 2,1% (wobec 1,7% odpowiednio przed rokiem). Wzrosły m.in. ceny żywności i napojów bezalkoholowych (o 4,4%) oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem oraz w zakresie edukacji (po 3,2%). Obniżyły się natomiast ceny odzieży i obuwia (o 2,1%).

Mapa 8. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w okresie I–III kwartał 2019 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Map 8. Prices of consumer goods and services in I–III quarter of 2019 change to the same period of the previous year

Największy wpływ na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie I–III kwartał br. miał wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych, który podwyższył wskaźnik ogółem o 1,10 p. proc., a także ceny towarów i usług w zakresie mieszkania – o 0,31 p. proc. oraz zdrowia i transportu – po 0,16 p. proc. Spadek cen odzieży i obuwia obniżył wskaźnik cen o 0,10 p. proc.

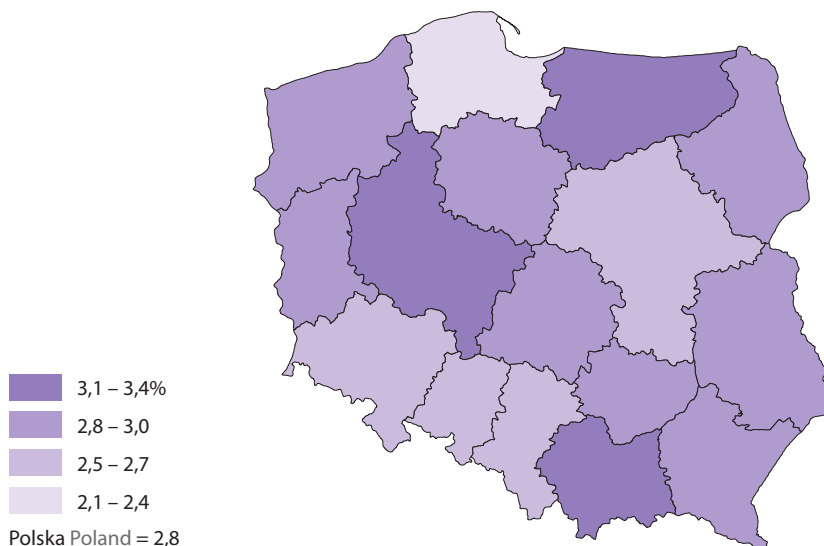
W skali roku wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie I–III kwartał br. odnotowano we wszystkich województwach w granicach od 1,7% w śląskim do 2,6% w małopolskim; w 7 województwach wzrost cen był wyższy niż przeciętnie w kraju.

W III kwartale br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku o 2,8%. Wzrost cen wyższy niż przeciętnie w kraju odnotowano w województwach: małopolskim (3,4%), warmińsko-mazurskim (3,3%), wielkopolskim (3,1%), lubuskim, łódzkim i świętokrzyskim (po 3,0%) oraz podkarpackim, podlaskim i zachodniopomorskim (po 2,9%). Ceny towarów i usług konsumpcyjnych najmniej w kraju wzrosły w województwie pomorskim (o 2,1%).

Największy wpływ na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych, towarów i usług w zakresie mieszkania oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem, które podwyższyły wskaźnik ogółem odpowiednio o: 1,67 p. proc., 0,41 p. proc. oraz 0,19 p. proc. Niższe ceny odzieży i obuwia obniżyły wskaźnik cen o 0,07 p. proc. oraz w zakresie transportu o 0,05% p. proc.

Mapa 9. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w III kwartale 2019 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

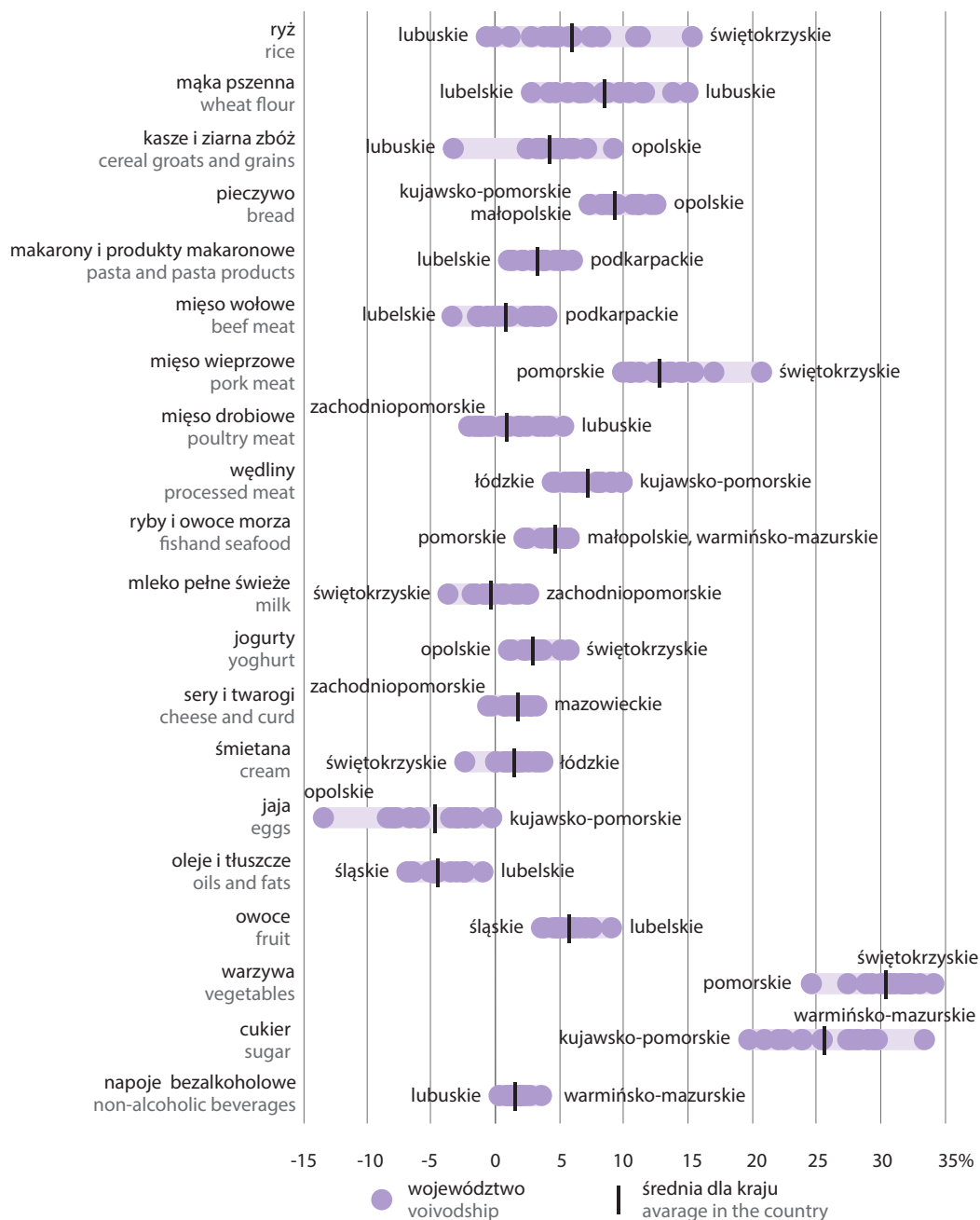
Map 9. Prices of consumer goods and services in third quarter of 2019 change to the same period of the previous year

W III kwartale br. wzrost **cen żywności i napojów bezalkoholowych** w skali roku wyniósł 6,7%, przy czym żywność podrożała o 7,3%, a napoje bezalkoholowe o 1,5%. W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły we wszystkich województwach (najbardziej w świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim – po 7,6%, najmniej natomiast w pomorskim – o 6,1%). Wzrost cen wyższy niż przeciętnie w kraju obserwowano w 9 województwach.

Wykres 13. Ceny wybranych towarów żywnościowych i napojów bezalkoholowych w III kwartale 2019 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Chart 13. Prices of selected food and non-alcoholic beverages in third quarter of 2019 change to the same period of the previous year

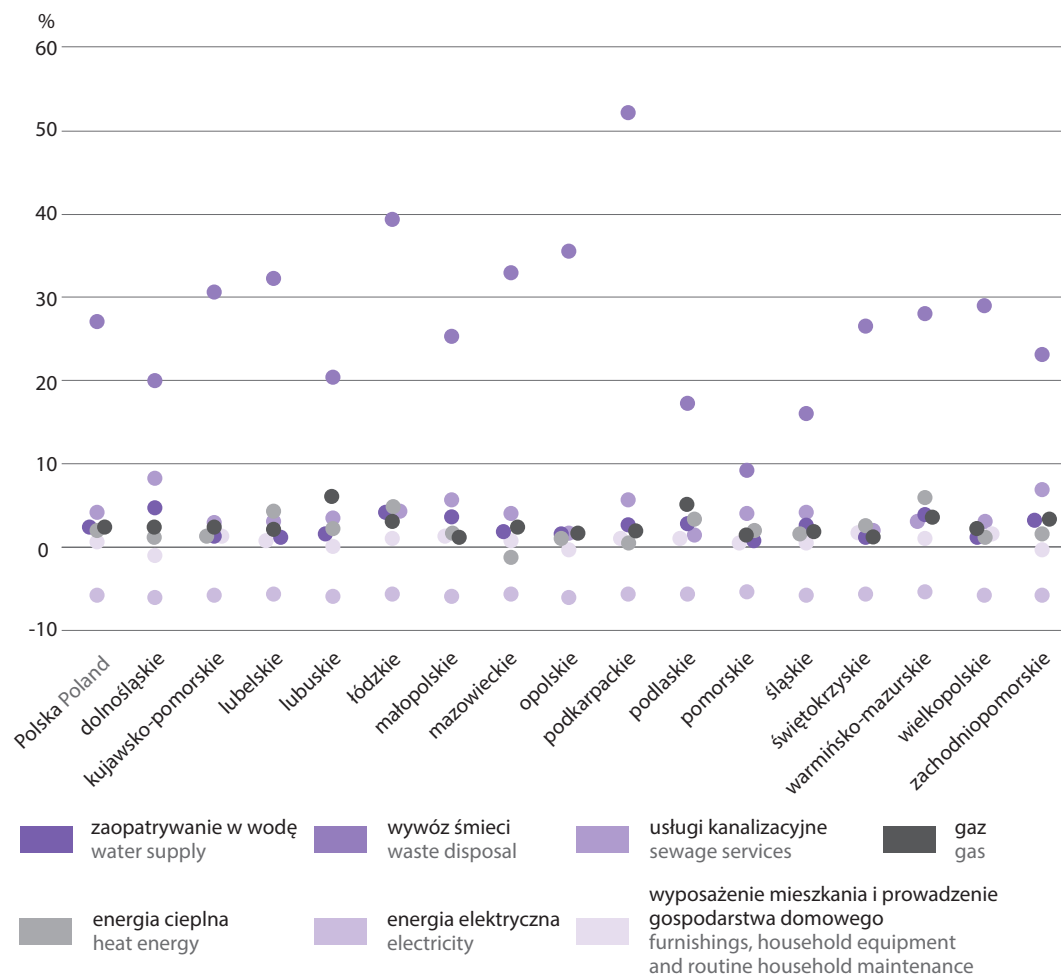

Utrzymał się spadek cen **odzieży i obuwia** i wyniósł 1,4%. Niższe ceny w skali roku odnotowano w 14 województwach w granicach od 4,5% w dolnośląskim do 0,2% w lubelskim. W porównaniu z analogicznym okresem roku ub. obserwowano wzrost cen w województwach małopolskim (1,6%) oraz warmińsko-mazurskim (1,0%).

Ceny towarów i usług w zakresie **mieszkania**¹ wzrosły przeciętnie w skali roku o 1,6%, najbardziej w województwie łódzkim (o 2,6%). Wzrost cen wyższy niż przeciętnie odnotowano również w województwach: małopolskim i warmińsko-mazurskim (po 2,5%), podkarpackim (2,0%), lubelskim i podlaskim (po 1,9%), wielkopolskim i zachodniopomorskim (po 1,9%) oraz lubuskim (1,7%).

Wykres 14. Ceny wybranych towarów i usług w zakresie mieszkania w III kwartale 2019 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Chart 14. Prices of selected goods and services in the field of housing in third quarter of 2019 change to the same period of the previous year

Artykuły i usługi związane ze **zdrowiem** były droższe niż przed rokiem średnio o 3,7%. Wzrost cen w województwach kształtował się od 2,8% w lubelskim do 4,6% w małopolskim i zachodniopomorskim.

Podniesiono opłaty za usługi lekarskie (o 5,8%), najbardziej w województwie zachodniopomorskim (o 15,6%). Usługi stomatologiczne były droższe o 3,7%, zwłaszcza w lubuskim i świętokrzyskim (odpowiednio o: 6,6% i 6,0%). Wzrosły w skali roku również opłaty za usługi szpitalne (najbardziej w lubuskim o 7,5%, wobec o 3,2% średnio w kraju), a także sanatoryjne (o 0,8%). Podrożały również wyroby farmaceutyczne, a wzrost cen w województwach kształtował się od 2,7% w lubelskim do 4,4% w małopolskim i mazowieckim (wobec 3,8% w kraju).

¹ Opłaty obejmują wydatki związane z użytkowaniem mieszkania i nośnikami energii oraz wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

W III kwartale br. ceny towarów i usług w zakresie **transportu** spadły w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 0,5%. Spadek cen dotyczył 12 województw (od 1,3% w łódzkim do 0,2% w kujawsko-pomorskim). Wzrost cen natomiast obserwowano w województwach: opolskim (0,4%), zachodniopomorskim (0,3%) i lubelskim (0,1%), natomiast w lubuskim pozostały na podobnych poziomie jak przed rokiem.

Obniżono ceny paliw i smarów do prywatnych środków transportu (przeciętnie o 0,8%), przy czym w województwach opolskim i zachodniopomorskim notowano wzrost cen (po 0,7%). Spadek cen gazu ciekłego wyniósł 11,2%, w województwach kształtował się od 14,4% w śląskim do 7,5% w zachodniopomorskim. Obserwowano natomiast wzrost cen oleju napędowego oraz benzyny, przy czym wyższe ceny odnotowano odpowiednio w 10 i 7 województwach, w tym najbardziej wzrosły w zachodniopomorskim odpowiednio o: 1,4% i 1,2% (wobec 0,3% i 0,2% średnio w kraju). Spadek cen samochodów osobowych w województwach kształtował się od 5,7% w: łódzkim, opolskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim do 1,9% w pomorskim (wobec 3,7% przeciętnie w kraju). Wyższe niż przed rokiem były natomiast opłaty za usługi transportowe (o 3,7%), zwłaszcza w województwie lubuskim (o 5,8%).

Ceny w zakresie **rekreacji i kultury** były wyższe niż w III kwartale ub. roku średnio o 2,8%. W województwach wzrost cen kształtował się od 1,8% w warmińsko-mazurskim do 4,1% w małopolskim i śląskim.

Droższe niż przed rokiem były usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (o 6,7%), zwłaszcza w województwach: lubelskim (o 13,3%) oraz dolnośląskim i opolskim (po 11,6%). Ceny gazet i czasopism najbardziej wzrosły w województwie świętokrzyskim o 7,5%, wobec 5,1% przeciętnie w kraju. Podrożały również bilety do kin, teatrów i na koncerty (średnio o 2,3%), przy czym wyższe ceny w skali roku obserwowano w 14 województwach (najbardziej wzrosły w dolnośląskim – o 7,1%), przy spadku cen w opolskim i pomorskim. We wszystkich województwach potaniał natomiast sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny, przy czym najgłębszy spadek cen notowano w małopolskim (6,6% wobec 4,9% w kraju).

Opłaty w zakresie **edukacji** wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku średnio o 3,5%. Największe podwyżki notowano w województwie pomorskim (o 5,0%), a najniższe w zachodniopomorskim (o 2,4%).

W porównaniu z **poprzednim kwartałem** ceny towarów i usług konsumpcyjnych w III kwartale 2019 r. wzrosły we wszystkich województwach (średnio o 0,3%). Wzrost cen wyższy niż przeciętnie w kraju odnotowano w województwach: małopolskim (0,6%), zachodniopomorskim (0,5%) oraz lubuskim, opolskim, podlaskim, śląskim i wielkopolskim (po 0,4%). W porównaniu z poprzednim kwartałem wzrosły m.in. ceny towarów i usług w zakresie rekreacji (o 1,5%), artykułów i usług związanych ze zdrowiem (o 1,2%), w zakresie edukacji (o 1,0%) oraz żywności i napojów bezalkoholowych, a także w zakresie mieszkania (po 0,7%). Niższe niż w II kwartale br. obserwowano ceny odzieży i obuwia (o 4,5%) oraz towarów i usług w zakresie transportu (o 1,7%).

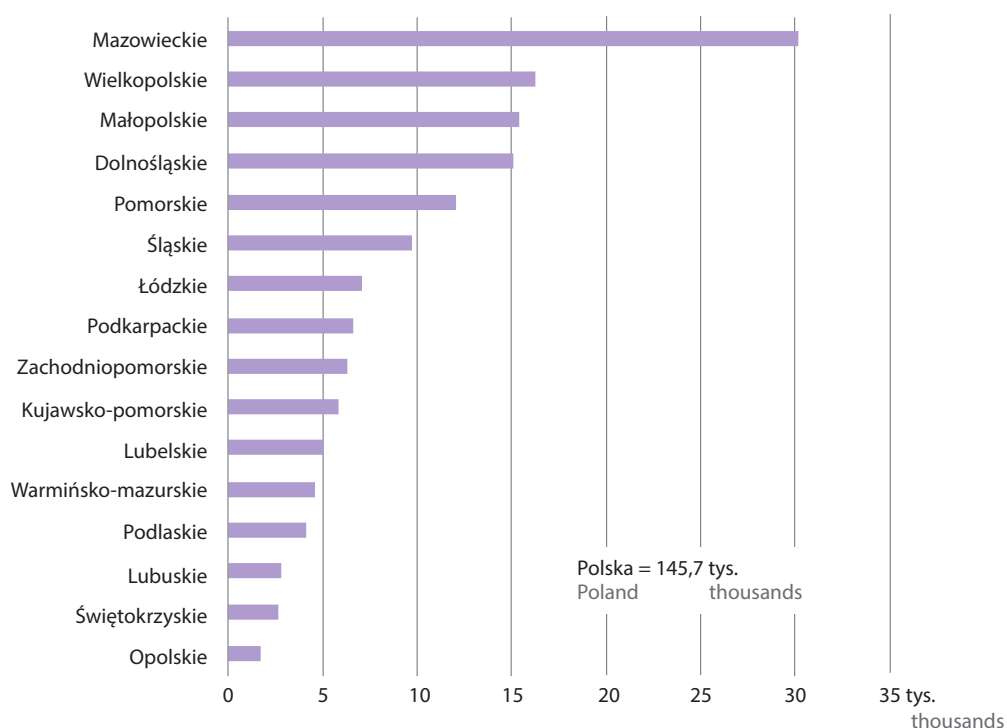
Budownictwo mieszkaniowe

Residential construction

W okresie I–III kwartał 2019 r. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż w roku poprzednim. Wzrost odnotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem oraz indywidualnym; spadek wystąpił w budownictwie spółdzielczym. Więcej było mieszkań na których budowę wydano pozwolenia.

W ciągu trzech kwartałów 2019 r. **oddano do użytkowania** 145,7 tys. mieszkań, tj. o 12,3% więcej niż w analogicznym okresie 2018 r. (przed rokiem wzrost o 4,4%). Wzrost wystąpił w 15 województwach, największy w warmińsko-mazurskim (31,3%), łódzkim (25,6%), a wysoki również w podlaskim, (24,0%), podkarpackim (22,1%), kujawsko-pomorskim i małopolskim (po 18,8%) oraz wielkopolskim (18,5%). Najmniej rosła liczba mieszkań w opolskim (1,1%). W województwie lubelskim liczba mieszkań oddanych do użytkowania zmniejszyła się o 8,4%. Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w województwach: mazowieckim, wielkopolskim, małopolskim, dolnośląskim i pomorskim, co stanowiło łącznie ponad 60% ogółu oddanych mieszkań w kraju.

Wykres 15. Mieszkania oddane do użytkowania w okresie I–III kwartał 2019 r.
Chart 15. Dwellings completed in I–III quarter of 2019

Na wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania wpłynął wzrost liczby mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 17,2% do 91,1 tys.) oraz w budownictwie indywidualnym (o 3,5% do 49,8 tys.). Mniej mieszkań w ujęciu rocznym oddano w budownictwie spółdzielczym (1511, wobec 1775 przed rokiem).

W porównaniu z okresem I–III kwartał 2018 r. w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania zwiększył się udział budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (z 59,9% do 62,5%). Zmniejszył się natomiast udział budownictwa indywidualnego (z 37,1% do 34,2%) i budownictwa spółdzielczego (z 1,4% do 1,0%).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 89,5 m² (przed rokiem 91,6 m²). Największe mieszkania budowano w województwach: opolskim (113,9 m²), śląskim (108,0 m²), świętokrzyskim (104,9 m²), lubelskim (102,0 m²) i podkarpackim (101,6 m²), a najmniejsze w: zachodniopomorskim (75,8 m²), dolnośląskim (78,2 m²), warmińsko-mazurskim (80,3 m²) i mazowieckim (83,1 m²). W budownictwie spółdzielczym średnia powierzchnia mieszkania wyniosła 56,1 m², a w budownictwie indywidualnym – 144,1 m².

W okresie styczeń–wrzesień 2019 r. **wydano pozwolenia na budowę** 201,3 tys. mieszkań, tj. o 3,8% więcej niż w 2018 r. Wzrost odnotowano w 9 województwach, największy w dolnośląskim (o 38,3%), a następnie w opolskim (25,0%) i podkarpackim (o 24,8%). W pozostałych województwach wystąpił spadek, od 27,2% w świętokrzyskim do 3,2% w zachodniopomorskim. W budownictwie realizowanym przez inwestorów indywidualnych w okresie I–III kwartał 2019 r. wydano pozwolenia na budowę 74,8 tys. mieszkań; najwięcej w mazowieckim, a najmniej w opolskim.

Przemysł i budownictwo Industry and construction

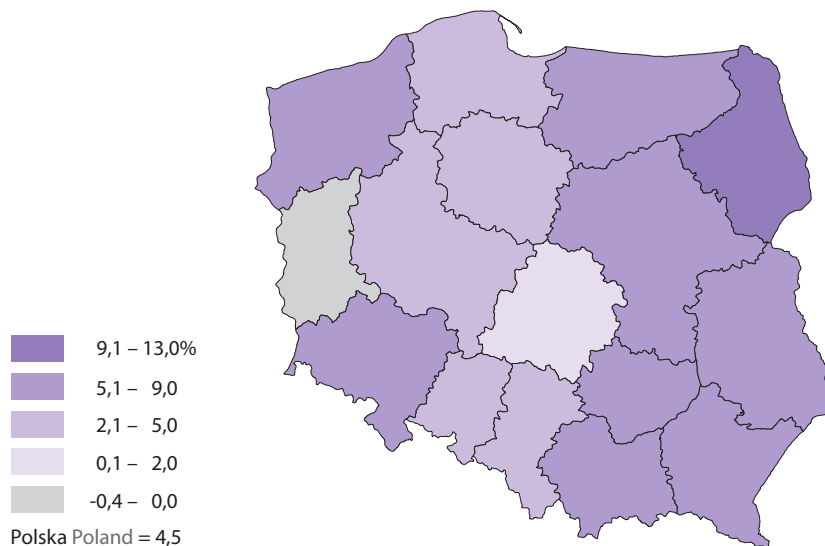
W okresie I–III kwartał 2019 r. w porównaniu z I–III kwartałem 2018 r. odnotowano wzrost o:

- 4,5% **produkcji sprzedanej przemysłu** (w cenach stałych) – przed rokiem o 5,9%,
- 11,9% **produkcji sprzedanej budownictwa** (w cenach bieżących) – przed rokiem o 26,0%.

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w okresie I–III kwartał 2019 r. była o 4,5% wyższa niż w analogicznym okresie 2018 r. (przed rokiem wzrost o 5,9%). Zwiększenie odnotowano w 15 województwach, w 9 – powyżej średniej w kraju, w tym największe w podlaskim (o 13,0%), a następnie w dolnośląskim (o 7,9%) i lubelskim (o 7,5%). Spadek produkcji sprzedanej przemysłu wystąpił w województwie lubuskim (o 0,4%).

Mapa 10. Produkcja sprzedana przemysłu w okresie I–III kwartał 2019 r. (ceny stałe; I–III kwartał 2018=100)

Map 10. Sold production of industry in I–III quarter of 2019 (constant prices; I–III quarter 2018=100)

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszyło zwiększenie przeciętnego zatrudnienia w przemyśle (średnio w kraju o 2,0%) obserwowane w 15 województwach. Największy wzrost wystąpił w województwie małopolskim (o 8,1%), w którym dynamika produkcji sprzedanej przemysłu była blisko dwukrotnie szybsza niż średnio w kraju.

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** (w cenach bieżących) w okresie I–III kwartał 2019 r. była o 11,9% wyższa w porównaniu z ub. rokiem (kiedy odnotowano wzrost o 26,0%). Zwiększenie odnotowano w 15 województwach, największe w świętokrzyskim (o 34,7%; 6,1% przed rokiem), a następnie w lubelskim i lubuskim (odpowiednio o 25,5% i o 19,9% wobec 14,1% i 17,9% w ub. roku). Spadek wartości sprzedanej budownictwa nastąpił w województwie warmińsko-mazurskim (o 11,5%, przed rokiem wzrost o 41,3%).

Wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszyło zwiększenie przeciętnego zatrudnienia w budownictwie (o 4,2%), notowane w 15 województwach, w tym największe w lubelskim i podlaskim (odpowiednio o 12,1% i o 8,8%), gdzie wzrost produkcji sprzedanej budownictwa należał do najwyższych w kraju. Spadek przeciętnego zatrudnienia w budownictwie wystąpił w warmińsko-mazurskim (o 0,4%).

Blisko połowę produkcji sprzedanej przemysłu (47,7%) oraz ponad połowę budownictwa (54,0%) nadal realizowały przedsiębiorstwa mające siedzibę w 3 województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim.

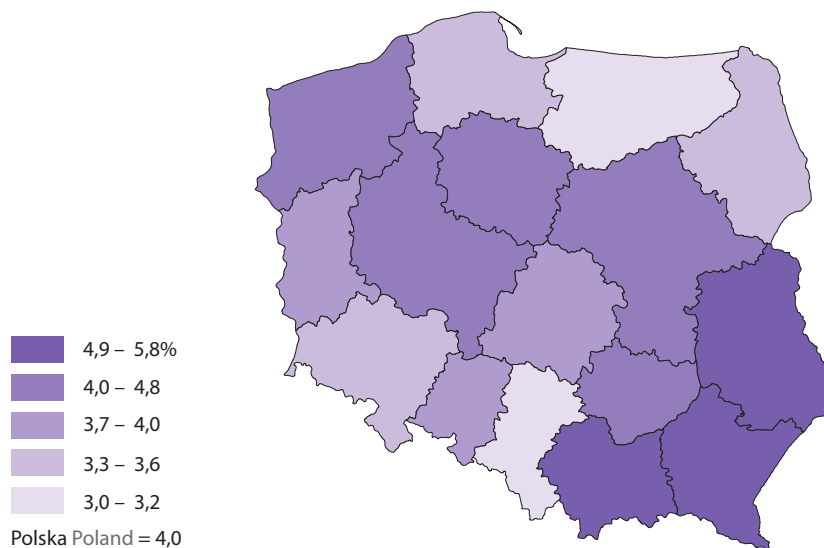
Wyniki finansowe przedsiębiorstw

Financial results of enterprises

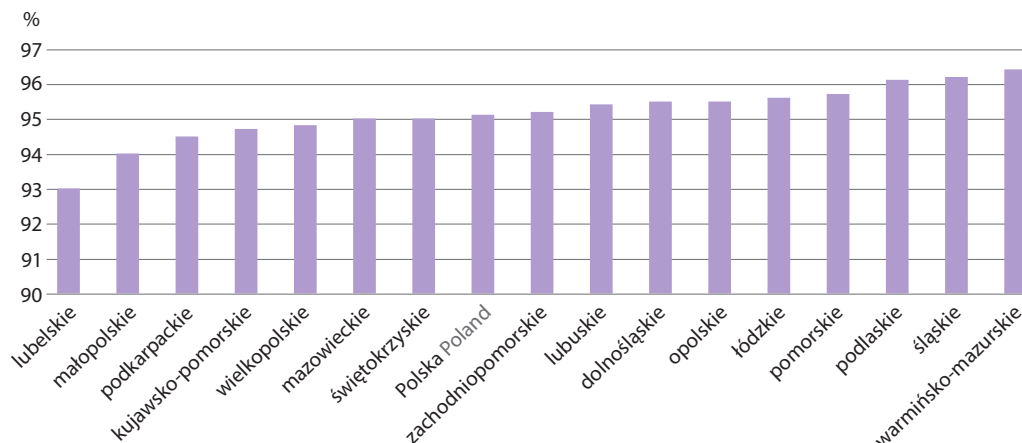
W okresie I-III kwartał 2019 r. **wyniki finansowe** badanych przedsiębiorstw niefinansowych były wyższe od notowanych w analogicznym okresie poprzedniego roku. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe nieznacznie pogorszyły się.

Wzrost **przychodów z całokształtu działalności** wyniósł 6,7% i był mniejszy niż koszt ich uzyskania (7,0%). Wskaźnik poziomu kosztów wzrósł z 94,9% do 95,1%. Zmniejszył się wskaźnik rentowności obrotu brutto z 5,1% do 4,9% oraz netto z 4,2% do 4,0%. Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów również uległ pogorszeniu z 4,9% do 4,7%. Wynik finansowy netto wzrósł o 1,9% (wzrost zysku netto o 2,9%, wzrost straty netto o 8,3%), przy wzroście o 2,7% kwoty obciążeń wyniku finansowego brutto. Zwiększył się udział jednostek rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów (o 1,0 p. proc. do 77,8%), oraz ich udział w **przychodach z całokształtu działalności** gospodarczej (o 0,9 p. proc. do 85,2%).

Mapa 11. Wskaźnik rentowności obrotu netto w okresie I-III kwartał 2019 r.
Map 11. Net turnover profitability rate in I-III quarter of 2019

Wykres 16. Wskaźnik poziomu kosztów w okresie I–III kwartał 2019 r.
Chart 16. Cost level indicator in I–III quarter of 2019

Polepszenie wskaźnika poziomu kosztów odnotowano w 9 województwach, było to wynikiem szybszego wzrostu **przychodów z całokształtu działalności** niż **kosztów ich uzyskania**. W województwie kujawsko-pomorskim wskaźnik nie zmienił się, a w pozostałych województwach wskaźnik poziomu kosztów pogorszył się – najbardziej w pomorskim.

Wynik finansowy brutto badanych przedsiębiorstw zwiększył się o 2,1% w skali roku do 115932,6 mln zł (zysk brutto 133466,2 mln zł, strata brutto 17533,6 mln zł). **Obciążenia wyniku finansowego brutto** zwiększyły się o 517,8 mln zł do poziomu 19482,8 mln zł.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 96449,8 mln zł (zysk netto 114198,2 mln zł, strata netto 17748,4 mln zł), wobec 94612,3 mln zł w okresie I–III kwartał 2018 r. Polepszenie wyniku finansowego brutto i netto odnotowano w 11 województwach, w tym w 7 województwach wzrost wyniku finansowego netto był większy niż wyniku finansowego brutto. W pozostałych województwach: pomorskim, śląskim, dolnośląskim, warmińsko-mazurskim oraz łódzkim wyniki finansowe brutto i netto były gorsze w porównaniu z okresem I–III kwartał 2018 r.

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zmniejszył się w skali roku i wyniósł 4,7%. Pogorszenie wskaźnika zaobserwowano w 10 województwach, a najgłębszy spadek wystąpił w podkarpackim i śląskim, odpowiednio: z 5,1% do 4,4% i z 4,6% do 3,9%. W 6 województwach wskaźnik wzrósł, najwięcej w lubelskim (z 6,4% do 7,7%). Rozpiętość wskaźnika rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosła 4,1 p. proc. (wobec 2,9 p. proc. w analogicznym okresie 2018 r.) i wyznaczona była przez województwa warmińsko-mazurskie (3,6%) oraz lubelskie (7,7%).

W badanych podmiotach **wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto** zmniejszyły się w skali roku o 0,2 p. proc. Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu brutto wyniosła 3,4 p. proc. (od 3,6% w warmińsko-mazurskim do 7,0% w lubelskim) i była większa niż przed rokiem (2,5 p. proc.). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu netto wyniosła 2,8 p. proc. (wobec 1,9 p. proc. przed rokiem) i wyznaczona była przez województwa śląskie (3,0%) oraz lubelskie (5,8%).

Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów oraz udział ich przychodów w przychodach z całokształtu działalności w okresie I–III kwartał 2019 r. kształtował się następująco:

Województwa Voivodships	Udział jednostek rentownych w % Share of profitable units in %		Województwa Voivodships	Udział jednostek rentownych w % Share of profitable units in %	
	W liczbie jednostek ogółem In the total number of units	W przychodach z całokształtu działalności In revenues from total activity		W liczbie jednostek ogółem In the total number of units	W przychodach z całokształtu działalności In revenues from total activity
Polska Poland	77,8	85,2			
Wielkopolskie	79,6	92,7	Świętokrzyskie	78,9	83,2
Podkarpackie	79,6	92,4	Opolskie	76,4	82,8
Podlaskie	81,5	88,9	Dolnośląskie	75,7	82,5
Warmińsko-mazurskie	76,7	88,4	Kujawsko-pomorskie	77,3	81,7
Zachodniopomorskie	78,9	88,2	Łódzkie	77,3	80,6
Małopolskie	82,0	87,3	Lubelskie	75,3	80,3
Pomorskie	77,6	85,0	Śląskie	77,2	79,1
Mazowieckie	76,2	85,0	Lubuskie	78,2	75,3

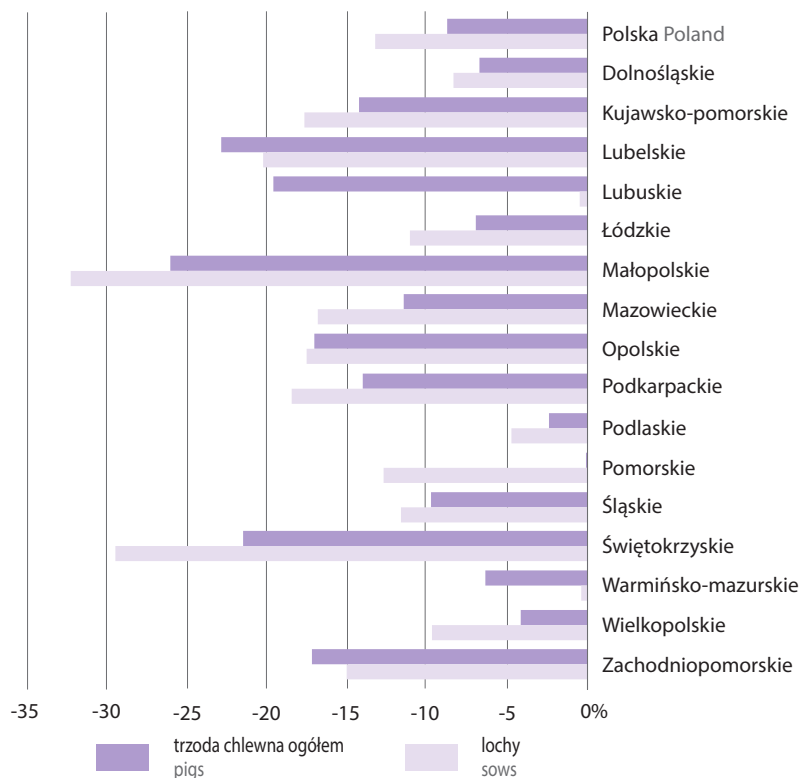
Udział podmiotów rentownych w przychodach z całokształtu działalności zwiększył się w skali roku z 84,3% do 85,2%; największy wzrost wystąpił w województwie podkarpackim. Zwiększył się również ich udział w ogólnej liczbie badanych podmiotów gospodarczych z 76,8% do 77,8% (w największym stopniu w województwie lubuskim).

We wrześniu br. średnie ceny żyta i pszenicy, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, były niższe w skupie a wyższe na targowiskach. Znacznie wyższe na obu rynkach były ceny ziemniaków. Natomiast w ujęciu rocznym mniej płacono w skupie za żywiec wołowy i mleko krowie a więcej za żywiec wieprzowy. Wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w czerwcu 2019 r., wskazują na zmniejszenie w skali roku liczebności stada trzody chlewnej i zwiększenie stada bydła.

Według wyników reprezentacyjnego badania **pogłowia trzody chlewnej** przeprowadzonego w czerwcu 2019 r. (według stanu w dniu 1 czerwca), pogłowie trzody chlewnej liczyło 10781,3 tys. sztuk i w skali roku było mniejsze o 1046,2 tys. sztuk, tj. o 8,8%. Spadek pogłowia wystąpił we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych trzody chlewnej, w tym najbardziej w przypadku trzody chlewnej przeznaczonej na chów (o 13,3%).

Wykres 17. Trzoda chlewna w 2019 r. stan w czerwcu; spadek w skali roku w %

Chart 17. Pigs in 2019 as of June; annual decrease in %

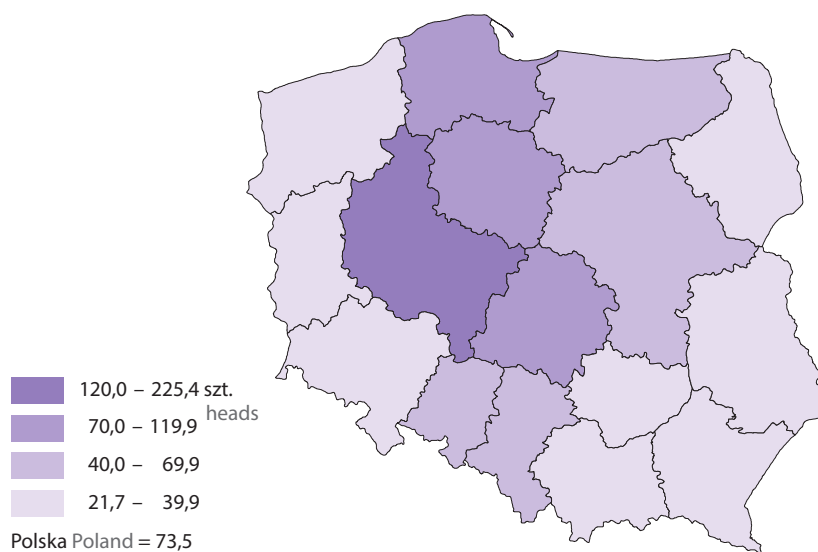

W strukturze stada trzody chlewnej ogółem udział poszczególnych grup produkcyjno-użytkowych w czerwcu 2019 r. wynosił: prosięta o wadze do 20 kg – 22,4%, warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg – 28,2%, trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na ubój – 42,2%, trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na chów – 7,1% (w tym lochy na chów razem – 7,0%). W porównaniu ze strukturą pogłowia trzody chlewnej rejestrowaną na początku czerwca 2018 r., w czerwcu 2019 r. zwiększył się

udział trzody chlewnej przeznaczonej na ubój (o 1,9 p. proc.) a zmniejszył się udział prosiąt (o 0,8 p. proc.), warchlaków (o 0,8 p. proc.) i trzody chlewnej przeznaczonej na chów (o 0,4 p. proc.). Pogłowie trzody chlewnej ogółem w skali roku zmniejszyło się we wszystkich województwach. Spadek liczebności trzody, powyżej 10% obserwowano w 9 województwach, a najgłębszy wystąpił w małopolskim (26,1%), lubelskim (22,9%) i świętokrzyskim (21,5%). Prawie 67% krajowego pogłowia trzody chlewnej znajdowało się na terenach czterech województw: wielkopolskiego, łódzkiego, mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego (odpowiednio: 36,3%, 10,4%, 10,3% i 9,9%). Najmniej trzody (poniżej 2% krajowego pogłowia) notowano w małopolskim, podkarpackim i lubuskim (po 1,2%), świętokrzyskim i dolnośląskim (po 1,7%) i śląskim (1,8%). W pozostałych województwach udziały w krajowym pogłowiu trzody chlewnej kształtowały się od 2,3% w zachodniopomorskim do 7,2% w pomorskim.

Mapa 12. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych^a w 2019 r. stan w czerwcu

Mapa 12. Stocking of pigs per 100 ha of agricultural land^a in 2019 as of June

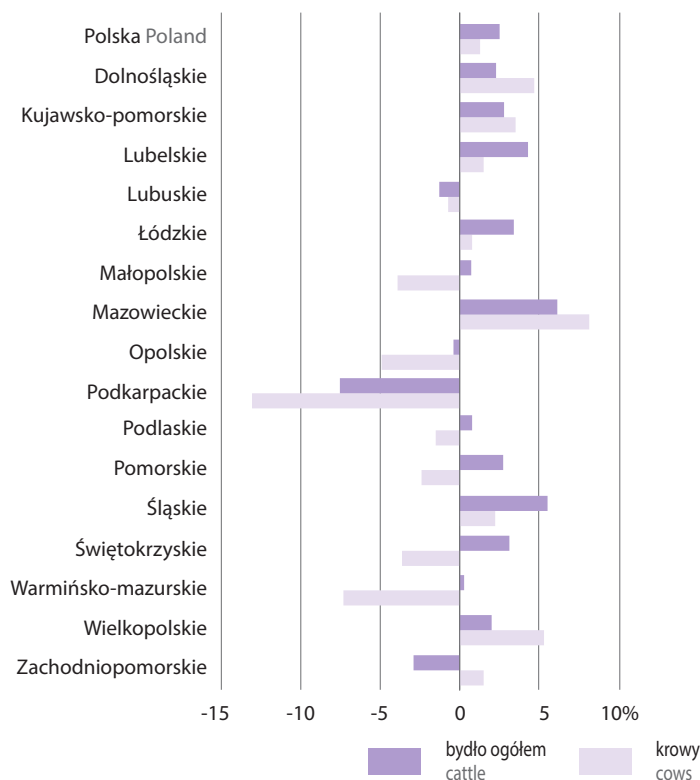
a Użytki rolne według stanu w czerwcu 2018 r.
a Agricultural land as of June 2018.

Pogłowie loch na chów, którego wielkość określa aktualne możliwości reprodukcyjne stada, ukształtowało się na poziomie niższym niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. W porównaniu z czerwcem 2018 r. stado loch na chów zmniejszyło się o 13,3% do poziomu 754,8 tys. sztuk. Spadek obserwowano we wszystkich województwach, przy czym większy niż 10% wystąpił w 11 województwach, w granicach od 32,3% w małopolskim do 11,1% w łódzkim.

Według wyników reprezentacyjnego badania przeprowadzonego w czerwcu 2019 r. **pogłowie bydła** liczyło 6358,0 tys. szt., wykazując wzrost w skali roku o 2,5%. Zwiększenie liczebności stada bydła ogółem wynikało ze wzrostu we wszystkich grupach struktury stada. Pogłowie cieląt w wieku poniżej 1 roku w ujęciu rocznym zwiększyło się o 5,0%, młodego bydła w wieku 1–2 lat – o 1,9% i bydła w wieku 2 lat i więcej – o 1,4%.

Wykres 18. Bydło w 2019 r. stan w czerwcu; wzrost/spadek w skali roku w %

Chart 18. Cattle in 2019 as of June; year-on-year increase/decrease in %

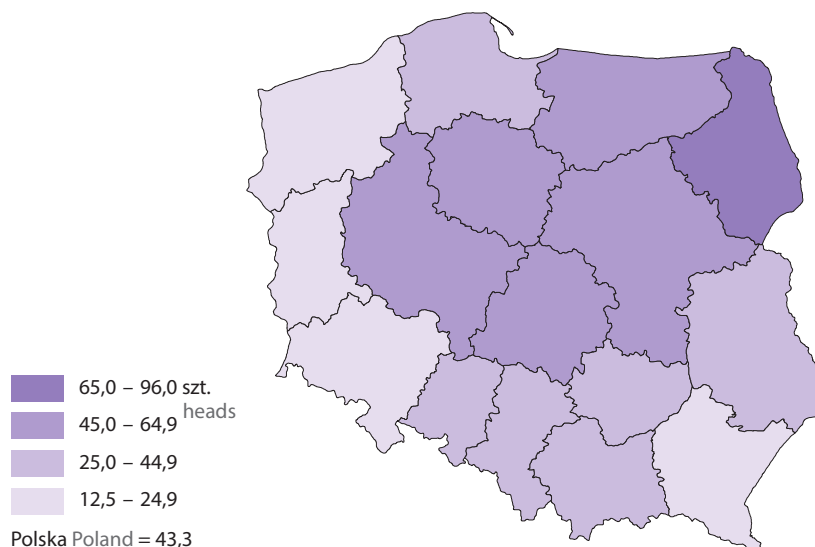

W strukturze stada bydła ogółem udział poszczególnych grup wiekowo-użytkowych w czerwcu 2019 r. wynosił: cielęta w wieku poniżej 1 roku – 27,9%, młode bydło w wieku 1–2 lat – 27,8%, krowy – 38,7%, pozostałe bydło dorosłe hodowlane i rzeźne w wieku 2 lat i więcej – 5,6%. W porównaniu ze strukturą pogłowia bydła, rejestrowaną na początku czerwca 2018 r., w czerwcu 2019 r. zwiększył się udział pogłowia cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 0,7 p. proc.) a zmalał udział pogłowia młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 0,2 p. proc.) i krów (o 0,5 p. proc.). Udział pozostałego bydła dorosłego w wieku powyżej 2 lat pozostał na poziomie sprzed roku.

W ujęciu rocznym liczebność bydła zwiększyła się w 12 województwach, w granicach od 0,3% w warmińsko-mazurskim do 6,1% w mazowieckim. W pozostałych województwach wystąpił spadek stada bydła, w tym najgłębszy obserwowano w podkarpackim (7,5%). Podobnie jak w poprzednich okresach, największy udział w krajowym pogłowiu bydła miały województwa: mazowieckie (19,2%), wielkopolskie (16,5%) i podlaskie (16,2%). Najmniej bydła (poniżej 2% krajowego pogłowia) notowano w: podkarpackim (1,2%), lubuskim (1,3%) oraz dolnośląskim i zachodniopomorskim (po 1,7%). W pozostałych województwach udziały w krajowym pogłowiu bydła kształtowały się od 2,0% w opolskim i śląskim do 8,2% w kujawsko-pomorskim.

Mapa 13. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych^a w 2019 r. stan w czerwcu

Map 13. Stocking of cattle per 100 ha of agricultural land^a in 2019 as of June

a Użytki rolne według stanu w czerwcu 2018 r.
a Agricultural land as of June 2018.

W czerwcu br. pogłowie krów liczyło 2461,0 tys. szt. i było o 1,3% wyższe niż przed rokiem. Wzrost liczebności krów obserwowano w 8 województwach, w granicach od 0,8% w łódzkim do 8,1% w mazowieckim. W pozostałych województwach odnotowano spadek stada krów, w tym najgłębszy w podkarpackim (13,0%) i warmińsko-mazurskim (7,3%). Ponad połowa krajowego pogłowia krów znajdowała się na terenach województw: mazowieckiego, podlaskiego i wielkopolskiego (odpowiednio: 22,7%, 18,6% i 12,0%). W pozostałych województwach udziały w krajowym pogłowiu krów kształtowały się od 8,1% w warmińsko-mazurskim do 1,3% w lubuskim.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania przeprowadzonego w czerwcu 2019 r. **pogłowie owiec** ogółem wynosiło 273,1 tys. szt. i było niższe o 1,3% od stanu notowanego w czerwcu 2018 r. Natomiast populacja maciorek owczych zmniejszyła się w skali roku o 4,5% do poziomu 158,2 tys. szt. Spadek pogłowia owiec wystąpił w 8 województwach, w granicach od 14,1% w świętokrzyskim do 0,2% w śląskim. W pozostałych województwach obserwowano wzrost stada owiec od 6,7% w kujawsko-pomorskim do 47,7% w zachodniopomorskim. Ponad 60% krajowego pogłowia owiec znajdowało się na terenach województw: małopolskiego (28,8%), podlaskiego (10,9%), wielkopolskiego (8,3%), podkarpackiego (6,8%) i lubelskiego (6,7%). Najmniej owiec odnotowano w opolskim (0,8% krajowego pogłowia), lubuskim i świętokrzyskim (po 2,3%) i zachodniopomorskim (2,8%). W pozostałych województwach udziały w krajowym pogłowiu owiec kształtowały się od 3,0% w kujawsko-pomorskim do 5,4% w pomorskim. Obsada owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych (użytki rolne wg stanu w czerwcu 2018 r.) średnio w kraju wyniosła 1,9 szt. Najwyższą notowano w małopolskim (14,1 szt.), natomiast w pozostałych województwach obsada owiec kształtowała się w granicach od 3,4 szt. w podkarpackim do 0,4 szt. w mazowieckim.

We wrześniu br. **na targowiskach** za 1 dt **pszenicy** płacono średnio 88,89 zł, tj. o 2,3% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost cen obserwowano w 11 województwach w granicach od 0,2% w łódzkim i mazowieckim do 9,7% w dolnośląskim. W ujęciu rocznym w województwie opolskim ceny targowiskowe za 1 dt pszenicy pozostały na poziomie sprzed roku, natomiast niższe były w zachodniopomorskim (o 5,0%), świętokrzyskim (o 4,8%), warmińsko-mazurskim (o 1,2%) i lubelskim (o 0,4%).

W 11 województwach za 1 dt pszenicy płacono więcej niż przeciętnie w kraju. Najwyższe ceny notowano na targowiskach w zachodniopomorskim (114,00 zł za 1 dt) i lubuskim (99,00 zł), a najniższe w świętokrzyskim (76,78 zł) i lubelskim (80,64 zł).

We wrześniu 2019 r. w **skupie** za 1 dt **pszenicy** płacono średnio 60,02 zł tj., o 17,5% mniej niż we wrześniu ub. roku (wobec wzrostu o 24,0% w 2018 r.). Średnie ceny skupu pszenicy w 8 województwach były wyższe od przeciętnej w kraju; najwięcej za 1 dt pszenicy płacono w zachodniopomorskim (67,93 zł), a najmniej – w lubelskim (61,18 zł) i podkarpackim (61,97 zł). W skali roku spadek cen obserwowano we wszystkich województwach, w granicach od 21,0% w podlaskim do 14,8% w mazowieckim.

Za 1 dt **żyta na targowiskach** we wrześniu br. płacono średnio 72,34 zł, tj. o 3,6% więcej niż przed rokiem. W 7 województwach (spośród 12 badanych) przeciętne ceny żyta za 1 dt były wyższe od średniej w kraju, a najwyższe odnotowano w lubuskim (90,22 zł) i zachodniopomorskim (90,00 zł). Najmniej za 1 dt żyta płacono w lubelskim (62,60 zł) i kujawsko-pomorskim (63,00 zł). Wzrost cen obserwowano w 8 województwach (spośród 11 badanych) w granicach od 1,7% w podkarpackim do 23,7% w lubuskim. W skali roku niższe ceny żyta notowano na targowiskach w kujawsko-pomorskim (o 4,9%) oraz świętokrzyskim i mazowieckim (po 2,6%).

We wrześniu br. za 1 dt **żyta w skupie** płacono średnio 56,70 zł, tj. o 18,1% mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku (wobec wzrostu o 28,8% w 2018 r.). W 6 województwach przeciętne ceny skupu żyta były wyższe od średniej krajowej, a najwyższe odnotowano w świętokrzyskim (61,00 zł). Najmniej za żyto w skupie płacono w podlaskim (49,63 zł za 1 dt) i podkarpackim (49,98 zł). W porównaniu z wrześniem 2018 r. ceny żyta w skupie były niższe w 14 województwach (spośród 15 badanych), w granicach od 26,6% w podlaskim do 12,7% w mazowieckim. W ujęciu rocznym więcej za żyto w skupie płacono w świętokrzyskim (o 2,6%).

Za 1 dt **ziarna kukurydzy na targowiskach** we wrześniu br. płacono średnio 100,14 zł, tj. o 4,3% więcej niż przed rokiem. W 8 województwach (spośród 12 badanych) przeciętne ceny kukurydzy za 1 dt były wyższe od średniej w kraju, a najwyższe odnotowano w opolskim (130,00 zł) i lubuskim (112,50 zł). Najmniej za 1 dt kukurydzy płacono w mazowieckim (92,14 zł). Wzrost cen obserwowano w 9 województwach (spośród 12 badanych) w granicach od 1,0% w mazowieckim do 26,7% w podlaskim. W skali roku niższe ceny ziarna kukurydzy notowano na targowiskach w lubuskim (o 6,7%), świętokrzyskim (o 3,3%) i śląskim (o 1,2%).

We wrześniu br. za 1 dt **ziarna kukurydzy w skupie** płacono średnio 62,97 zł, tj. o 8,5% więcej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. W 9 województwach przeciętne ceny skupu **ziarna kukurydzy** były wyższe od średniej krajowej, a najwyższe odnotowano w warmińsko-mazurskim (68,81 zł) i pomorskim (68,32 zł). Najmniej za kukurydzę w skupie płacono w zachodniopomorskim (51,17 zł za 1 dt) i opolskim (55,84 zł). W porównaniu z wrześniem 2018 r. ceny kukurydzy w skupie były wyższe w 12 województwach, w granicach od 0,4% w opolskim do 20,0% w wielkopolskim. W ujęciu rocznym mniej za kukurydzę w skupie płacono w mazowieckim (o 5,5%), zachodniopomorskim (o 4,4%), małopolskim (o 1,0%) i podkarpackim (o 0,1%).

Na **targowiskach za ziemniaki jadalne** (późne) we wrześniu 2019 r. płacono średnio 226,05 zł za 1 dt, tj. o 111,0% więcej niż we wrześniu ub. roku. W 9 województwach średnie ceny ziemniaków były wyższe od przeciętnej w kraju. Najwięcej za ziemniaki płacono na targowiskach w lubuskim (271,25 zł za 1 dt) i dolnośląskim (261,03 zł), a najmniej – w małopolskim (202,08 zł za 1 dt) i pomorskim (206,10 zł).

We wrześniu br. w **skupie** przeciętna cena **ziemniaków ogółem** ukształtowała się na poziomie 42,18 zł za 1 dt i w skali roku wzrosła o 27,4%. Wzrost cen obserwowano w 12 województwach, w granicach od 7,1% w zachodniopomorskim do 150,2% w lubelskim.

We wrześniu 2019 r. za 1 kg **żywca rzeźnego wołowego** (bydła bez cieląt) w **skupie** płacono średnio 6,01 zł, tj. o 7,2% mniej niż przed rokiem. W 6 województwach przeciętne ceny skupu były wyższe od średniej w kraju. Rozpiętość cen skupu za 1 kg żywca wołowego wynosiła od 5,42 zł w pomorskim do 6,89 zł w lubelskim. Spadek cen obserwowano w 14 województwach, w granicach od 18,9% w pomorskim do 6,4% małopolskim. W skali roku średnie ceny żywca wołowego były wyższe w mazowieckim (o 5,5%) i lubelskim (o 4,3%).

Średnia cena **skupu żywca rzeźnego wieprzowego** we wrześniu 2019 r. wynosiła 5,94 zł za 1 kg i była o 26,7% wyższa niż we wrześniu 2018 r. W 5 województwach przeciętne ceny skupu żywca wieprzowego były wyższe od średniej krajowej, a najwyższe zanotowano w dolnośląskim (6,57 zł za 1 kg) i lubuskim (6,47 zł). Najmniej za 1 kg żywca wieprzowego w skupie płacono w lubelskim (5,58 zł) i podkarpackim (5,66 zł). W skali roku wzrost cen odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 19,0% w podkarpackim do 35,6% w dolnośląskim.

We wrześniu 2019 r. średnia cena **skupu mleka krowiego** za 1 l wynosiła 1,31 zł, tj. o 1,1% mniej niż przed rokiem. Rozpiętość cen skupu mleka za 1 l wynosiła od 1,21 zł w małopolskim do 1,37 zł w podlaskim. W 6 województwach średnie ceny skupu były wyższe od przeciętnej w kraju. W ujęciu rocznym spadek cen skupu mleka odnotowano w 13 województwach, w granicach od 3,1% w zachodniopomorskim do 0,3% w dolnośląskim i wielkopolskim. W skali roku ceny mleka wzrosły w łódzkim (o 1,4%), podkarpackim (1,1%) i świętokrzyskim (o 0,9%).

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.
2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.
3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.
4. Dane w podziale terytorialnym oraz w podziale według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**.
5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
6. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.
7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
8. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
9. W publikacji dane w zakresie:
 - 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
 - 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
 - 3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem jednostek prowadzących działalność gospodarczą zaliczoną według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw**, prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 marca 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki ma-

gazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Jako ceny stałe od 2016 r. przyjęto ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

12. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Głównego Urzędu Statystycznego.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

14. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

15. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

Oznaczenia sekcji	Opis	Stosowane skróty
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Handel; naprawa pojazdów samochodowych
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Zakwaterowanie i gastronomia
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Obsługa rynku nieruchomości
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Administrowanie i działalność wspierająca

16. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

General notes

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**.
2. Data are presented according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of the Council of Ministers of 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.
3. The item **"Industry"** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.
4. Data according to territorial division as well as to NACE Rev. 2 sections are compiled using the **enterprise method**.
5. Data are compiled in accordance with to the **respective organizational status of units of the national economy**.
6. Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.
7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.
8. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.
9. In the publication data in regard to:
 - a) **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concern economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
 - b) **sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
 - c) **financial results of non-financial enterprises and investment outlays** and **newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of units conducting economic activity included, in accordance with the NACE Rev.2, in section "Agriculture, forestry and fishing" and "Financial and insurance activities"), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.
10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of "enterprise" – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15th March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations. An enterprise may be a sole legal unit. Enterprise sector includes those entities, which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and

support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. As constant prices since 2016 were adopted – 2015 constant prices (2015 average current prices).

12. Some data are given on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistics Poland.

13. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.

14. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

15. The names of some sections of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables with the sign "Δ". The list of abbreviations used and their full names are given below:

Section marking	Description	Abbreviations
G	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	Trade; repair of motor vehicles
I	Accommodation and food service activities	Accommodation and catering

16. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.